…ХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряд-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 301 (1901)
ДЕКАБРИИН 23
ПЯТНИЦА
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Ажахын жэлэй дүн юу харуулааб

Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой үндэһөөр республикын колхозууд нютагайнгаа арга боломжонуудые хараадаа абажа, тодорхой түсэб зохёогоо һэн.

Ажахын түрүүшын жэлэй дүнгүүд юу харуулааб гэхэдэ, манай республикын колхозууд болон совхозууд партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолоор табигдаһан зорилгые хоёр—гурбан жэлэй туршада шиидхэжэ шадаха байна гэжэ гэршэлбэ. Мүнөө жэл урда жэлэйхидэ орхоо нооһон 24,5 процент ехээр абаа, 1954 ондо үнеэн бүриһөө 490 килограмм һүн һаагдаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 704 килограмм һаагдаба. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 67 килограмм нооһон, … центнер һүн абтаа. Тэрэнэй талаар республикын колхозууд болон совхозууд гүрэндэ ноохо, һү тушааха, мүн худалдаха түсэбөө болоһоо урид үлүүлэн дүүргэһэн байна. Һүүлшын хоёр жэлэй туршада 38 мянган гектар шэнэ ба боро газар эдлүүрилэгдээ. Түнхэнэй болон Кабанскын аймагууд ороһото культурануудай ургаса абаха түсэбөө дүүргэһэн байна.

Тэрэтэй хамта, 1955 ондо хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар хараалагдаһан түсэб бүхы дээрээ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэбэ. Манай республикын малажалай гол шухала һалбари болохо хонин ажал ехэхэн гэдэлдэ оронхой. Хонидой тоо толгой олошоруулха түсэб 89,9 процент дүүргэгдээ. Бүхы эхэ хонидой гурбанай нэгэ хубинь һубайрһан байха юм. Хони үсхэбэрилгөөр Яруунын, Кяхтын, Заиграйн, Бичурын, … аймагууд илангаяа ехээр … ябана. Бичурын, Заиграйн, … аймагууд ноохо абаха түсэбөө дүүргээгүй.

… бодо мал үсхэбэрилхэ, … тоо толгой олошоруулха түсэб … мүн дүүргэгдээгүй. 100 үнеэн бүриһөө арайхан гэжэ 63,7 тугал …, Зэдын, Тарбагатайн аймагуудта бүришье үсөөн тугал абтаһан байна. Үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхэ тушаа Закаменай, Ториин, …, Мухаршэбэрэй, Заиграйн аймагууд өөдтэй юумэ хээгүй байха ….

Колхозуудай ажахыда тон ехэ … олзотой һалбари болохо гахай … тахяа шубуу үсхэбэрилхэ түсэб мүн лэ холо дүүргэгдээгүй. Гахайн мяха абаха түсэб 47,3 процент дүүргэгдээ, нэгэ эмэ тахяаһаа дунда зэргээр оройдоо 39 үндэгэн абтаа.

Тэжээлэй бата бэхи база гүйсэд … буулагдаагүй ушар хадаа малажалай хүгжэлтэдэ урдынхи… адли һаад түбэг хүргэ… Мүнөө жэлдэшье үбһэ тэжээл дутаар абтаа. Илангаяа Ахын, …нгын, Хориин, Мухаршэбэрэй … бусад хэдэн аймагуудай колхозууд үбһэ тэжээл абаха түсэбөө, … Хумканай болон Заиграйн аймагууд силос дараха түсэбөө холо дүүргээгүй байна.

Мүн малажалай фермэнүүдтэ … туйлалтануудые түрүү дүй … нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ анхаралдолго багаар гаргагдана. Хүдөө ажахын олохон мэргэжэлтэд … үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие зүбөөр табихын хойноһоо оролдоногүй.

Республикын колхозуудта ороһо тарияанай, хартаабхын, кукурузын болон хүдөө ажахын бусад культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ арга боломжонууд угаа ехэ байбашье, тэрэ хэрэглэгдэнэгүй. Нютагай үтэгжүүлгэнүүд хаа хаанагүй элбэгшье һаа, хүсэд ашаглагдангүй хосорно.

Эдэ бүхы дутагдалнууд тушаа республикын аймагуудаар боложо үнгэрһэн партийна конференцинүүд, мүн хүдөө ажахын жэлэй даб дээрэхи дүн хэлсэлтын суглаанууд болоходошье яһала элирүүлэгдэһэн байна. Илангаяа хүдөө ажахые хүтэлбэрилгэ һайжаруулха тушаа онсо анхарал табигдаа.

Энэ тон зүб. Юуб гэхэдэ, олохон аймагуудай партийна, советскэ хүтэлбэрилэгшэд хүдөө ажахын үйлэдбэриие гүнзэгыгөөр шудалжа, колхоз болон совхозуудые тодорхойгоор, ажал хэрэг һайса мэдэжэ хүтэлбэрилхэ гэһэн партиин ЦК-гэй эрилтые мүнөө хүрэтэр дүүргээдүй байһаар.

Байгаалиин ба экономикын талаар адли эрхэ байдалтай аад лэ, хаяа хадхажа һууһан колхоз гү, али аймагууд тон ондо ондоо үрэ дүн харуулба гэжэ хүдөө ажахын үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд тодорхойлно. Энэ хадаа зарим аймагуудай, колхозуудай гээгдэлдэ ороһые сагай уларилай таарамжагүйгөөр тайлбарилжа болохогүйень гэршэлнэ. Хараалһан түсэбөө дүүргэхэ, ажахыгаа түргэнөөр хүгжөөхэ гээшэ зүб хүтэлбэриин хүсөөр, бодото хэрэг дээрэ ябажа эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри ябуулһанһаа дулдыдаха байһаниинь лабтай.

Партиин айкомуудай, партийна эхин организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, конференцинүүд, суглаанууд болон зүблөөнүүд дээрэ хэлсэгдэһэн дутагдалнуудые миин шагнаад үнгэрхэ бэшэ, харин тэрэниие усадхахын хойноһоо үсэд шанга оролдолго гаргаха ябадал болоно. Тэрэ шухала хэрэгтэ бүхы коммунистнуудай, комсомолецуудай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй хүсэ шадал, эрдэм мэргэжэл дүүрэн элсүүлэгдэхэ ёһотой.

Мүнөө үедэ малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, үбэлэй сатта үнеэдһээ һү ехээр һааха, шэнэ гараһан хурьгадые хоролтогүйгөөр, түрүү аргаар тэнжээхэ, хээлигүй эхэ малые ороондо оруулха, малай типовой байра бариха, тэрээндэ хэрэглэгдэхэ модо, шулуу бэлэдхэхэ тэхэ мэтын дайшалхы зорилгонууд малшадай хүсөөр, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй оролдолгоор, колхозой болон МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хүсэл зоригоор бэелүүлэгдэхэ байна.

Хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэхэ, үрэһэ хүрэнгээ һайнаар сэбэрлэхэ, үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые сүм дүүргэхэ, трактор машинануудаа һайн шанартайгаар заһабарилха ябадал ерэхэ жэлдэ үндэр ургаса абаха гол арга нүхэсэл мүн.

Эдэ бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын түлөө партийна организацинууд арад ниитын дунда политическэ хүдэлмэри шадамараар ябуулха, партиин XX съездын угтамжада социалистическэ мүрысөө улам бүри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зэргэтэй.

„Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө" уласхоорондын Сталинска шан олгохо Комитедтэ

«Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын Сталинска шан олгохо Комитедэй заседани декабриин 7 ба 9-дэ боложо, тэрээн дээрэ академик Д. В. Скобельцын түрүүлэгшээр һуугаа.

Энэ жэлдэ уласхоорондын Сталинска шан олгохо тухай ороһон дурадхалнуудые Комитет хаража үзөөд, энэ асуудалаар шиидхэбэри баталан абаа.

1955 ондо «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын Сталинска шан олгохо тухай Комитедэй гаргаһан тогтоол доро тунхаглагдаба.

1955 ондо „Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө" уласхоорондын Сталинска шан олгохо тухай

„Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө" уласхоорондын Сталинска шан олгохо Комитедэй 1955 оной декабриин 9-нэй тогтоол

Эб найрамдал аршалан хамгаалхын ба бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө доро дурсагдаһан хүнүүдтэ «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлһэнэй түлөө» уласхоорондын Сталинска шан олгохо:

Ласаро **Карденаста** — Мексикын урдын президентдэ.

Шейх Мухаммед аль-**Ашмарта**— Ниитын ажал-ябуулагшада (Сири).

Иозеф **Виртдэ** — Германиин урдын рейхсканцлертэ (Германска Федеральна Республика).

Тон Дык Тхангда — Вьетнамай Эсэгэ ороной фронтын Национальна комитедэй түрүүлэгшэдэ.

Акико **Сэкидэ** — Искусствонуудай ажал-ябуулагшада (Япони).

Рагнар **Форбеккдо** — пасторто, Осло городой сүмын капелланда (Норвеги).

Комитедэй Түрүүлэгшэ академик Д. В. СКОБЕЛЬЦЫН
Комитедэй Түрүүлэгшын орлогшонор ГО МО-ЖО (Хитад), **Луи АРАГОН** (Франци),

Комитедэй Гэшүүд: **Анна ЗЕГЕРС** (ГДР), **Антонио БАНФИ** (Итали), **Джон БЕРНАЛ** (Англи), **Пабло НЕРУДЭ** (Чили), **Михайл САДОВЯНУ** (Румыни), **Сахиб Синг СОКХЕЙ** (Инди), **Ян ДЕМБОВСКИЙ** (Польша), **Г. В. АЛЕКСАНДРОВ** (СССР), **А. А. ФАДЕЕВ** (СССР), **И. Г. ЭРЕНБУРГ** (СССР).

1955 оной декабриин 9,
Москва город.

Узбекистанай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн

ТАШКЕНТ, декабриин 20. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, Узбекистанай ажалшад промышленность болон хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгэдөө бага бэшэ амжалта туйлаа гэжэ Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Мухитдинов Узбекистанай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн дээрэ хэһэн элидхэл соогоо тэмдэглэбэ. Байгша ондо республика ороохо, ноохо, каракуль арһа, кокон, кенафай эшэ, овощь, хартаабха, үндэгэ, үбһэ, бахчева культура, виноград, үрэ жэмэс ба хатаагдаһан үрэ жэмэс тушааха гүрэнэй түсэб дүүргээ. Республика дотор хлопок тушааха түсэб 97,3 процент дүүргэгдээд байна. Энэ түсэбые бүрин дүүргэхэ бүхы услови бии.

Ташкентдэ нэгэ жэлэй саада тээ болоһон дунда Азиин республиканuудай, Закавказиин, Казахска ССР-эй хлопок таригшадай зүблөөн ба тэрээндэ нүхэр Н. С. Хрущевой хабаадалга Узбекистанай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй ажабайдалда ехэ үүргэ дүүргээ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Зүблөөнэй дурадхалнуудай ёһоор шэнэ агротехникэ хэрэглэхэ тушаа эрид хэмжээ абтаһан байна. Байгша ондо 543 мянган гектар талмай дээрэ хлопчатник квадратна болон прямоугольно-гнездовой аргаар таригдаһан байгаа. Олохон колхозууд ба районууд квадратно-гнездовой аргаар тариһанай, ургасые утааша хүндэлөөшэнь механизированнээр элдүүрилһэнэй ашаар хлопогой ургасые гектар бүридэ 3—4 ба тэрээнһээ дээшэшье центнерээр дээшэлүүлһэн, нэгэ тонно хлопок абалгада ажал гаргашалгые 30—40 процентээр хорооһон байха юм.

Коммунистическэ партиин XX съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэарадай мүрысөөнэй туг бүри дээшэнь үргэхыень нүхэр Мухитдинов элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ зүблөөндэ хабаадагшадые уряалба. 1956 ондо оронддоо гурбан миллион тонно хлопок үгэхэ гээшэ Узбекистанай бүхы ажалшадай шухалын шухала патриотическа уялга мүн гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Нүхэр Мухитдиновэй элидхэл тушаа партиин Андижанска обкомой секретарь М. Мирзаахмедов, Ташкентскэ областиин Орджоникидзовскэ районой Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, хүдөө ажахын наукануудай кандидат Н. Маннанов, Узбекскэ ССР-эй Хүдөө ажахын министр М. Мухамеджанов, партиин Ташкентскэ обкомой секретарь А. Алимов үгэ хэлэбэ.

Үдэрэй заседаниин һүүл тээ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев зүблөөндэ хабаадагшадаар халуунаар угтагдан үгэ хэлэбэ. Ажахые эрхилэлгын социалистическэ системын ашаар, советскэ орон дотор хүндэ индустриин, түбхын түрүүн машина бүтээлгын хүгжөөгдэһэнэй ашаар Дунда Азиин республиканuудта, түбхын түрүүн Таджикистанда ба Узбекистанда хлопок тарилгаар амжалта туйлагдаа гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ.

Таджикистанда гектар бүриһөө дунда зэргээр 26 үлүүтэй центнер хлопчатнигай ургаса абтана гэжэ Индидэ хөөрэхэдэмнай бидэнэртэ хэншье үнэншэхэ хэбэргүй байгаа гэжэ нүхэр Хрущев хэлэнэ. Хлопчатнигай ба бусадшье культурануудай ургасые таһалгарлагүй дээшэлүүлхэ арга боломжо угаа ехэ. Гэбэшье, эдэ арга боломжонууд үшөө холо дутамагаар хэрэглэгдэнэ. Хүдөө ажахыда тоо томшогүй ехэ резервнүүд бии, тэрэниие шадамараар түсэблөөд, колхозой ба совхозой үйлэдбэриин бүхы хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхээд байбал, тэдэ резервнүүд, бүри һаяар гүйсэд ашаглагдажа болохо юм.

Олон түрүү ажахынууд хлопогой ба бусад культурануудай үндэр баян ургаса абадаг баян дүй дүршэлтэй болонхой. Энэ дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, тэрэниие колхозно, совхозно полинуудай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй шадабари болгохо шухала.

Хүдөө ажалдахи байдалые шэнжэлэн харуулха зуураа, тухайлхада, адли эрхэ байдалда ба адли арга боломжотой байһан олохон областьнууд, районууд ба колхозууд хүдэлмэридөө ондо ондоо үрэ дүнгүүдтэй байдаг гэжэ нүхэр Хрущев тэмдэглэбэ. Гол түлэб энэ юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, партийна, советскэ болон хүдөө ажахын органууд ажахые элдэб янзаар хүтэлбэрилнэ. Хүдөө ажахые һураггүй шадамараар, бодотоор ба оперативнаар хүтэлбэрилдэг болохо гээшэ шухалын шухала зорилго мүн.

Эмхидхэлэй бодото хүдэлмэриие хүдөө ажахын удхашанар тухай удхагүй хооһон үгэнүүдээр һэлгэдэг, хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилдэг болохын тула бодото хэмжээ абахын орондо эгтээ дэмы шашадаг хүтэлбэрилэгшэдые нүхэр Н. С. Хрущев шүүмжэлбэ. Нэгэ колхоздо хэдэн арбаад хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа хандуулдаг, теэд энэ колхозой үрэ дүнгүүд жэлһээ жэлдэ урдынгаал хэбээр үлэдэг ушар үсөөн бэшэ үзэгдэдэг байна. Колхоздо ерээд, гоё һайхан үгэ хэлээд дүүрэхэ гээшэ бага хэрэг мүн, харин ажахын экономикые гүнзэгыгөөр ойлгохо, гээгдэлэйнь шалтагаан элирүүлхэ, ургаса ба малай ашаг шэмэ багаар абадагай шалтагаан, түсэбөө дүүргэдэггүйн шалтагаан тодорхойлхо, колхознигуудай хүдэлмэридэ бодотоор туһалха, урда тээнь гараһан алдуунуудай дабтагдахагүйн тула хамаг бүхы юумэ хэхэ шухала гэжэ Н. С. Хрущев хэлэнэ.

Ажахые шадамараар хүтэлбэрилөө һаа, тон богонихон хугасаа соо хүдөө ажахын артелиин экономикые эрид дээшэлүүлжэ ба бэхижүүлжэ, олзо доход ехэдхэжэ, ажалта үдэрэй үные үргэжэ болохо байһан тухай нүхэр Н. С. Хрущев Курска областиин Калиновка тосхоной колхозой жэшээ дээрэ харуулба.

Гол шухалань юуб гэхэдэ, дүршэлтэй ба үүсхэлтэй эмхидхэлшэд, дааһан хэрэгэйнгээ түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдодог хүнүүд колхозуудые хүтэлбэрилхэ ёһотой. Узбекистанда иимэ кадрнууд үсөөн бэшэ бии, тэдэнэй хэрэг ажал һайнаар ябажа байна. Жэшээлхэдэ, колхозой түрүүлэгшэ Хамракул Турсункулов иимээр хүдэлмэрилдэг. Һайн эмхидхэлшэдые урмашуулха, өөһэдынгөө шадабариие гүйсэдөөр харуулхынь тула тэдэниие бүри харюусалгатай хүдэлмэридэ дэбжүүлхэ хэрэгтэй. Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгын интересүүд хадаа кадрнуудые шэлэхэ, хүмүүжүүлхэ ба хубаарилан табиха хүдэлмэриин дудагдалнуудые шууд усадхахые эринэ.

Шэнэ агротехникын, тусхайлбал ургасые хоёр тээшэнь механизированнээр элдүүрилгэ хангадаг ба олохон колхозууд болон совхозуудай хүдэлмэридэ туршагдаһан ургамалые квадратна ба прямоугольно-гнездовой аргаар тарилгын ехэ прогрессивнэ удхашанартай байһан тухай зүблөөндэ хабаадагшад хэлээ гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев тэмдэглэбэ. Ерэхэ жэлдэ хлопчатнигые квадратно-гнездовой аргаар тарилгые хаа хаанагүй үргэнөөр хэрэглэгдэхын тула анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Тэрэнэй тула колхознигууд ба механизаторнуудые һайнаар һургаха, гансашье тарилгын эхилхэһээ урид бэшэ, мүн үбэлдөөшье тэдэнэртэй заняти үнгэргэхэ хэрэгтэй.

Нүхэр Н. С. Хрущев хүдөө ажахые түсэблэлгын асуудал тушаа нилээд ехээр хэлэбэ. Нэгэ адляар түсэблэжэ болохогүй гэжэ тэрэ тэмдэглэнэ. Нютагуудтахи кадрнуудай үүсхэлые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхэ зэргэтэй, тарилгын талмайе һайнаар, ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ тухай һайн дурадхал бүхэниие дэмжэхэ хэрэгтэй. Узбекскэ олон хүдэлмэрилэгшэд ургаса багатай зарим культурануудые рисээр һэлгээ һаа һайн гэжэ хэлэнэ. Хэрбээ колхозуудта энээнэй үнэхөөрөө аша туһатай байгаа һаань, рис зоримгойгоор тарижа эхилхэ хэрэгтэй. Тииһээ тиитэрээ рис хадаа тон хэрэгтэй, зүүн зүгэй эрхэ байдалда илангаяа үнэтэй культура болоно.

Н. С. Хрущев уласхоорондын байдалай асуудалнууд тухай нилээд ехээр хэлэбэ. Уласхоорондын бүхы асуудалнуудые шиидхэлгэдэ Советскэ Союзай үүргын ехэ болоһон тухай тэрэ тэмдэглэнэ. Нүхэр Хрущев нүхэр Н. А. Булганинтай сугтаа Инди, Бирма, Афганистанаар ябахадаа һанаандаа оруулһан зарим бодолнуудаа хөөрэбэ. КПСС-эй XX съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула Узбекистанай болон хлопок таридаг бусад республиканuудай газартаряалангай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын энэ жэлые жэшээтэ һайнаар түгэсхэхэ, ерэхэ жэлдэ үндэр баян ургаса абаха ябадал хангахаар, эмхидхэлэй ба агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бүхыдэнь саг соонь бэелүүлхэ бээз гэжэ батаар найдажа байһан тухайгаа нүхэр Н. С. Хрущев үтынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

Нүхэр Н. С. Хрущевой үгэ зүблөөндэ хабаадагшадаар ехэ анхаралтайгаар шагнагдаһан ба үни удаан нэрьемэ альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ таһалагдаһан байна.

Узбекистанай хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөн хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

…рын аймагай Бага-Куналейн МТС-эй участково механик …эр Т. П. Хлызовые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно …дэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Нүхэр Т. П. Хлызовэй хүдөө ажахые механизацилгын талаар хорин … жэл соо үнэн сэхээр хүдэлмэрилһэнтэйнь дашарамдуулан, Бичу… аймагай Бага-Куналейн МТС-эй участково механик нүхэр **Хлызов** …тий Перфильевичые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй …зидиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан,
1955 оной декабриин 19.

СССР-эй ДҮРБЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДҮРБЭДЭХИ СЕССИИН НЭЭГДЭХЭ ТУХАЙ

Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Верховно …дэй дүрбэдэхи сесси энэ оной декабриин 26-да Кремльдэ СССР-эй …овно Соведэй заседанинуудай зал соо нээгдэхэ байна.

Кемеровскэ область. Советскэ Армиһаа табигдаһан хүнүүд оропой бүхы заха хизаарһаа Кузбассай шахтануудта ажаллахаяа ерэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Полысаевская-2» шахтын курсовой-һуралсалай комбинадай һургагша И. Н Кухарев (тэг дундань) Советскэ Армиһаа табигдаһан сэрэгшэдтэ заабари үгэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёр Ташкентһээ мордобо

Нүхэд Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Ташкентһээ Москва бусахаяа декабриин 21-нэй үглөөгүүр мордобо. Сагай уларилай муу, үглөөгүүр эртэ байбашье, олон мянган ажалшад Ташкентын үйлсэнүүдтэ гаража, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэдые үдэшэбэ.

Узбекистанай КП-гэй ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь А. И. Ниязов, Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Мухитдинов, Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Ш. Р. Рашидов, Таджикистанай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Т. Ульджабаев, Туркмениин Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Б. О. Овезов, Киргизиин Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ А. С. Суеркулов, Узбекистанай КП-гэй ЦК-гэй секретарьнууд Р. Е. Мельников, С. К. Камалов, М. А. Абдуразаков, Армиин генерал А. А. Лучинский, Узбекскэ ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшонор И. В. Бабков, А. Н. Рудин, Г. С. Султанов, К. Р. Рахимов, Я. С. Насриддинова, Х. М. Абдуллаев, СССР-эй Верховно Соведэй болон Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй депутадууд, Узбекскэ ССР-эй министрнүүд, партиин областной комитедүүдэй секретарьнууд ба областной гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, Ташкентдэ боложо байһан хүдөө ажахын түрүүшүүлэй зүблөөндэ Дунда Азиин республиканuудай ба Казахстанай колхоз болон совхозуудһаа ерэһэн газартаряалангай солото хүнүүд, наука болон культурын ажал-ябуулагшад, хэблэлэй түлөөлэгшэд аэродром дээрэ ерэжэ, Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёрые үдэшэбэ.

Н. А. Булганин Н. С. Хрущев хоёр үдэшэгшэдтэ амар мэндэ байхые хүсөөд, самолёдтоо һууба. Инди, Бирма ба Афганистан соогуур олон мянган километрын замда ябаһан агаарай корабль үглөөнэй 8 часта Москва руу шэглэн ниидэбэ.

(ТАСС).

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ „Эхэ-Герой" гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдобо

Арба ба арба гаран үхибүү түрэжэ, хүмүүжүүлһэн Бурят-Монголой АССР-тэ ажаһуудаг, доро дурсагдаһан эхэнүүдтэ «Эхэ-Герой» гэһэн орден ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй грамота барюулалгатайгаар «Эхэ-Герой» гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1955 оной декабриин 20-ной Указаар олгогдобо.

1. **Бурлакова** Улита Евдокимовнада — Тарбагатайн аймагай Куйтун тосхоной гэрэй эзэн эхэнэртэ.
2. **Воротникова** Евгения Емельяновада — Прибайкальска аймагай «Путь к коммунизму» колхозой колхозницада.
3. **Михайлова** Елена Михайловнада — Баунтын аймагай Ципикан посёлогой гэрэй эзэн эхэнэртэ.
4. **Сафронова** Мария Васильевнада — Заиграйн аймагай Шэнэ Курба тосхоной гэрэй эзэн эхэнэртэ.
5. **Фазылова** Зуланхада — Заиграйн аймагай гэрэй эзэн эхэнэртэ.
6. **Фролова** Августа Иннокентьевнада — Заиграйн аймагай Заиграево тосхоной гэрэй эзэн эхэнэртэ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэбди

Ниитын ажахые хүгжөөхэ гэжэ хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые дүүргэлгэ малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэһэнһөө ехээр дулдыдаха байна. Тиимэһээ малаа садхаланаар, гарзагүйгөөр ондо оруулха гээшэ тон шухала.

Манай колхоз энэ жэлдэ 20 мянган центнер үбһэ бэлдэбэшье, ниитынгээ малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хүсэд хангажа шадаагүй байна. Энээниие хараадаа абажа, мүнөө һүнэй-товарна 11 гүүртэ томодхогдожо, табан гүүртэ болгогдобо. Тэдэ гүүртэнүүдтэ тоо бүридхэгшэд табигдажа, фермэнүүдтэ хубаагдажа үгтэһэн тэжээл тэдэнэй хиналта доро гаргашалагдаха болобо. Иихэдэ томодхогдоһон гүүртэнүүдые правлениин зүгһөө хинамжалжа байхада бэлэн болоҗо үгэнэ.

Мүнөө жэлдэ малаа дулаан, уужам һаруул байраар хангаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдаа. 125 үнеэнэй байха байра баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Тэндэ мүн 125 тугалай байха байрын хахадынь бэлэн болгогдоо.

Колхозой зоотехнигэй туһаламжаар тэжээл гаргашалха график табигдажа, һара бүри эдюулэгдэхэ тэжээлэй нормо гүүртэ, отара бүхэндэ үгтэнхэй.

Мүнөө мал үглөөгүүр, үдэшэ эдеэлүүлэгдэнэ. Һаамхай үнеэдтэ, хүшэ шадал муутай малда тэжээл ехээр үгтэнэ. Үнеэдтээ силос, зелёнко үгэжэ эхилээбди. Гадна, манда электротээрмэ хүдэлнэ. Тэрээгээрээ таряа татажа, малдаа концентрат эдюулхэ арга бии болобо. Малда хэды һайн тэжээл эдюулбэшье, тэдэниие уһагүйгөөр байлгажа болохогүй һэн туладань хэдэн шэнэ худаг малтагдаба.

Малажалые хүгжөөлгэ һайн кадрнуудһаа ехээр дулдыдаха байна. Фермэнүүднай хүнүүдээр дутамаг байһан юм. Тиимэһээ малажал дээрэ хүдэлмэрилхэ дуратай хүнүүдые шэлэжэ эльгээһэн байнабди. Мүнөө һаалишадта олон үнеэдые үгэхээ болижо, хүн бүхэндэ 13 үнеэн даалгагдаһан байна.

Гадна, һара бүхэндэ малшадай зүблөө үнгэргэжэ, тэндэ социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргадаг, саашанхи зорилгонуудаа хараалдаг байнабди.

Фермэнүүдтэ хоёр культбаза түхеэрэгдэжэ, малшад сүлөөтэй сагтаа культурнаар амарха аргатай болоо. Тэдэ культбазануудые даагшадаар эндэхи эхин һургуулиин багшанар баталагданхай. Тэндэ малшадай хүдэлмэриин дүнгые харуулдаг бюллетень һара бүри гаргагдадаг, газетэ, журналнууд олоор асарагдадаг юм. Үлэнтэдэ түхеэрэгдэһэн культбазые даагша Софья Бальжинова малшадай дунда ябуулагдадаг культурна хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Һүнэй-товарна томодхогдоһон фермэ дээрэ улаан булан нээхэмнай. Тэндэ малшадай уншаха ном суглуулагдаа.

Үбэлжэлгын эхилхэһээ хойшо агитаторнууд Д. Ринчинов, Б. Дышенов, Г. Кочетов гэгшэд һайнаар хүдэлмэриилжэ байна. Тэдэнэр малшадтай хөөрэлдөө үнгэргэхэдөө фермынгээ ажабайдалһаа жэшээ харуулдаг, малшадай үмэнэ табигдаһан зорилгонуудтай хөөрэлдөөгөө нягта холбоотойгоор хэдэг.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэдһээ һү һаалга нилээд дээшэлээ һэн. Энэ жэлдэ һү бүри ехээр һааха зорилго табигданхай. Тиимэһээ үбэлжэлгын үедэ үнеэдһээ һү һаалгые зааханшье доошолуулхагүйн түлөө тэмсэжэ байнабди.

Д. Очиров, Закаменай аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь.

Дутагдалнуудаа дары усадхаха

Баргажанай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз нёдондо малай харууһа ба эдеэлүүлгые муугаар эмхидхэжэ, 180 гаран толгой эбэртэ бодо мал, тэдэнэй тоодо 51 толгой үнеэ, 348 толгой хони гарзалуулһан байгаа.

Колхозой партийна организаци нёдондо жэлэй энэ хохидолһоо һургаал абажа, мүнөө жэлэй үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үгтахын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй байгаа.

Партийна организациие энэ талаараа юушье хээгүй гэжэ мүн болохогүй. Малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ тушаа асуудал партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн, тогтоол абтаһан, агитколлективэй состав баталагдаһан байха юм. Теэд парторганизациин бюро, тэрэнэй секретарь нүхэр Толстихин суглаанай шиидхэбэриие дүүргэлтэ болгохо тушаа эмхидхэлэй хүдэлмэриие һулаар ябуулһан дээрэһээнь тэрэнь саарһан дээрэ үлэшоо.

Тус организацида 24 коммунист тоологдоно. Партийна организаци олонхи коммунистнуудаа малажал дээрэ хубаарилан табяад, малшадай дунда эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриие саг үргэлжэ, удха түгэлдэрөөр ябуулдаг байгаа һаа, ажал хүдэлмэридөө нилээд амжалта туйлаха байһаниинь мэдээжэ. Теэд колхозой правлени болон парторганизаци артелиингээ ажахын гол һалбари болохо малажалда анхаралаа тон багаар табина. Малажал дээрэ оройдоо 6 коммунист хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр ехэнхидээ фермые даагшад юм. Малажал дээрэ коммунистнуудые олоор табиха тухай асуудал хэдэ дахин хэлсэгдэһэн байбашье, бодото дээрээ биратай юумэ хэгдэнэгүй.

Малажалай фермэнүүд хүдэлмэришэдэй хүсөөр хүсэд хангагдаагүй. Һаалишад болон хонишод фермэ дээрэ саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэггүй, хододоо һэлгэгдэжэ байдаг. Энээн дээрэһээ малшад хүдэлмэридөө харюусалгагүйгөөр хандана, мүн ажалай журам һула болоно. Эхэ малнууд саг соогоо ороондо оруулагдангүй үлэшэдэг. Тиимэһээ колхозой үнеэдэй 40 шахуу процентнь, эхэ хонидой 50 шахуу процентнь һубайрһан байна. Үнгэрһэн жэлдэ хараалһан хэмжээ-ябуулгануудайнь олонхинь дүүргэгдээгүй.

Тус колхоз малай фермэнүүдые дүй дүршэл ехэтэй һайн кадрнуудаар гүйсэд хангаха аргатай. Гэбэшье, малай фермэ дээрэ 2—3 хүнэй хэхэ хүдэлмэриие 1 хүн хэжэ байдаг. Жэшээнь, нүхэр Колмаковой даадаг отарада мүнөө 800 толгой эхэ хонин тоологдоно. Теэд эндэ 4 хүнэй орондо оройдоо 2 хүн ажаллана. Попиха гэжэ газарта байдаг 400 гаран залуу малые зун, намарай сагта 1 хүн харууһалжа тараа.

Тиин колхозой правлени ба партийна организаци холын гүүртэ, отарануудта ажалладаг малшадта һайн байра түхеэрнэгүй, малшадай культурна эрилтые бэелүүлхэ тушаа анхаралаа табидаггүй байна. Тиимэһээ эндэхи газарта 10—15 хүн нэгэ гэр соо байдаг.

Үбэлжэлгын эхилһээр 2 һара үнгэрөөд байхада тус парторганизаци — малшадай дунда политическэ хүдэлмэри һайжаруулаагүй байһаар. Үбэлжэлгын эхилһээр нэгэшье лекци, хөөрэлдөөн эндэ болоогүй. Мүн мүнөө болотор культбаза эмхидхэгдээгүй. Нёдондо жэл эндэ улаан булан эмхидхэгдээд, хүдэлөө болоһон юм. Тиин мүнөө тэрэншье үгы.

О. Раднаев, манай корреспондент.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

Месткомуудта туһална

Һаяхан КПСС-эй Городокско горком профсоюзуудай месткомууд болон рабочкомуудай түрүүлэгшэнэрэй семинар үнгэргэбэ. Тус семинарта 30-аад хүн хабаадалсажа, предприятинууд, эмхи зургаануудта профсоюзна хүдэлмэри хайшан гэжэ эмхидхэхэ тухай элидхэлнүүдые шагнаһан, месткомой түрүүлэгшэнэрэй хүдэлмэри тушаа шухала заабаринуудые абаһан байна.

Агитаторнуудай семинар болобо

КПСС-эй Түнхэнэй аймкомой инструкторско группа Кыренэй МТС-эй харьяата колхозуудай агитаторнуудай семинар үнгэргэбэ. Эндэ 20 гаран хүн хабаадалсажа, уласхоорондын байдал тухай, машина зэмсэг заһабарилгын үедэ механизаторнуудай дунда агитационно хүдэлмэри ябуулха тухай темэнүүдээр элидхэлнүүдые шагнаба.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр агитаторнууд нүхэд Замураев, Пежемский, Лифантьев гэгшэд хөөрэлдөө яажа үнгэргэдэг тухайгаа семинарта хабаадагшадта дэлгэрэнгыгээр хэлэжэ үгэбэд.

Ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилха

Партиин Сэлэнгын аймкомой бюро малажал дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилха тухай Селендумын МТС-эй дирекциин тоосоое шагнаад, ехэхэн алдуу дутуунуудые элирүүлһэн байна. Хабсаралгын бригадануудые байгуулха, малажал дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилха тухай колхозуудтай договор баталха, энэ хүдэлмэриие бодотоор эмхидхэхэ тушаа МТС-эй дирекци тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһэн байба.

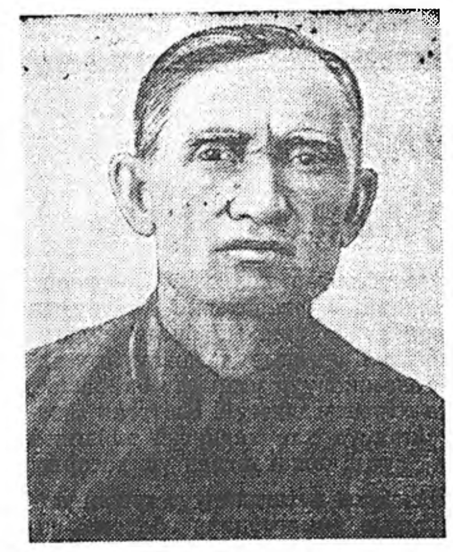
Колхозуудай малажал дээрэхи ажал ехэтэй хүдэлмэриие механизацилха хэрэгые ойрын саг соо һайжаруулжа, энэ хүдэлмэриие хурданаар дүүргэхэ эрилтэ МТС-эй директорые орлогшо, главна агроном нүхэр Чубакова, механик нүхэр Булдаков, главна зоотехник нүхэр Фомин гэгшэдэй үмэнэ аймкомой бюро табиба.

ЭХЭ ОРОНДОО БАРИЛГЫН МОДО ЕХЭЭР ҮГЭЕ!

Хандагайн леспромхозой модошод КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ

Леспромхозой модошодой дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ажалайнгаа бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлһэн түрүүшүүл улам олошорно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) «МАЗ-200» маркын модо шэрэдэг автомашинын шофёрнууд З. Васильев, Д. Дылыков, машинаһаа модо буулгагша А. Борисов гэгшэд.

Ц. Дандаровай фото.

Манай модошодой хүсэл зориг

Барилгын модон Эхэ ороноймнай арадай ажахыда эгээл ехээр хэрэглэгдэдэг зүйлнүүдэй нэгэниинь болоно. Иимэһээ парти, правительствомнай ой модоной промышленностиин хүгжэлтэдэ онсо анхарал хандуулна. Леспромхозууд элдэб түхэлэй машина зэмсэгүүдээр улам элбэгээр хангагдадаг болоҗо байна. «Модо бэлэдхэлэй промышленностиие гээгдэлһээнь гаргаха тухай» СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй ЦК-гэй 1953 оной тогтоол леспромхозуудай хүдэлмэришэдэй урда тон харюусалгатай зорилго табяа һэн. Манай леспромхозой модошод тус тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ ороһон байгаа.

Табадахи табанжэлэй түрүүшын гурбан жэлэй турша дотор леспромхознай республикынтаа ой модоной промышленностиин эгээл гээгдэнги предприятинуудай нэгэн байһан юм. Гээгдэлһээ гарахын түлөө тэмсэл парторганизациингаа хүтэлбэреэр үргэнөөр ябуулаабди. Модошон, механизатор бүхэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулһан байна. Энэ оролдолгынгоо ашаар гээгдэлээ усадхажа, нёдондо жэлһээ хойшо «Забайкаллес» комбинадай түрүү предприятинуудай зэргэдэ оролсоһон байнабди.

КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленум ороноймнай промышленна предприятинуудай коллективэй урда түрүү дүй дүршэл ба шэнэ технологи хэрэглэн, ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхэ талаар асари ехэ зорилго табяа. Манай леспромхозой хүдэлмэришэд, нэн түрүүндэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд тус Пленумэй шиидхэбэриие дүүргэн, хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ эхилэнхэй. Жэшээлхэдэ, модо бэлэдхэлэй Наранай ба Хандагайн пунктнуудта модо шэрэхэ харгы заһабарилха, мүн шэнээр бариха тусхай бригадануудые эмхидхэһэн байнабди. Эдэ бригаданууд үбэлдэ бэлэдхэлэй үедэ модо шэрэхэ харгынуудые һайнаар заһабарилжа, автомашинын ябасые нилээд түргэдхэһэн байна. Тиихэдэ сагай уларилые хараадаа абалсан, участогайнгаа үндэр газарай модые— хабар-зунай үедэ, набтар, шиигтэй наматлиг газарайхииень — үбэлэй үедэ бэлэдхэдэг байнабди. Энэ арга харгы бариха ба заһабарилха хүдэлмэриин өөрынь үные химдаруулха арга олгодог юм.

Харгы хэдэг нэгэ бригадада бульдозер, грейдертэй «ДТ-54» маркын нэгэ трактор бии. Бригадын хүдэлмэриин яажа эмхидхэгдэдэг тухай хэлэхэ болоо һаа, эгээн түрүүн бульдозер харгын гаргагдаха трассаар модонуудые унагаадаг, модоной түгсэг хобхолжо хаядаг, газар малтажа шорой гаргажа үгэдэг юм. Тиигээд саашадаа харгыгаа жэгдэлхэ болон бусад хүдэлмэриие грейдертэй «ДТ-54» трактор хэдэг байна. Зарим тээнь автомашинаар шорой, шулуу зөөжэ үгэдэг. Модо шэрэлгэ леспромхозой ажахын гол хүдэлмэри юм. Бүхы харгыгаа һайнаар заһабарилһанһаа автомашинын бүтээсэ ехээр дулдыдадаг. Тиимэһээ тус асуудалда анхаралаа горьтойгоор хандуулжа, жэлэй турша соо 110 километр утатай харгы түхеэрһэн байнабди.

Үнгэрэгшэ жэлһээ эхилжэ, механизированнэ мастерска участогуудай цикличностиин графигаар хүдэлмэрилжэ байна. Участок бүхэндэ отологдоһон модые гэшүүһэтэй зандань таллуулха шэнэ арга хэрэглэгдэнэ. Гэшүүһэ тайраха хүдэлмэри механизацилагдажа, гэшүүһэ һүхөөр сабшагшадай тоое 22 хүн болоторынь үсөөрүүлхэ арга олдоо.

Модоной гэшүүһэ отолхо хүдэлмэриие гансал дээдэ складта эмхидхэжэ, энэ ажалнай гүйсэд механизацилагдаа. Тиихэдэ нэгэ электрохюрөө модо таллуулдаг 4 тракторай хүдэлмэриие таһалдалгүйгөөр хангадаг болоо. Эдэ хэмжээнүүдэй ашаар ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлхэ зуураа, дурсагдагша ажал дээрэ хүдэлмэрилдэг хүнүүдэй тоое үсөөрүүлһэн байнабди.

Мүнөө модо бэлэдхэлгэ, таллуулга ба шэрэлгын хоорондо таһалдал тарахаяа болижо, машина зэмсэгүүдэй, хүдэлмэришэдэй миин байха ябадал усадхагданхай. Байгша оной түрүүшын 9 һарын дүнгөөр цикличностиин графигаар хүдэлмэрилжэ байһан мастерска участогуудта хүдэлмэришэн бүхэнэй нэгэ үдэрэй ажалай бүтээсэ 4,23 кубометр болодог байһан һаа, октябрь, ноябрь һара соо социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар 6 кубометр хүрэтэрөө дээшэлээ.

Ажалай бүтээсые саашадань дээшэлүүлхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха зорилгоор леспромхоздо уралан нарижуулгын ба ухаалан зохёолгын хүдэлмэриие эрхилхэ тусхай бюро байгуулаабди. Тиигэжэ богонихон саг соо уралан нарижуулгын олохон дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэн байнабди.

Үйлэдбэриимнай хүгжэхэтэй хамта леспромхоздомнай ажалай түрүүшүүл олошорно. Леспромхозоймнай 21 түрүү модошодто Ой модоной промышленностиин министрын приказаар «Модо бэлэдхэлэй ба урадхуулгын хүндэтэ мастер» гэһэн нэрэзэргэ олгогдоо, 44 модошод «социалистическэ мүрысөөнэй отличник» гэһэн значогуудаар шагнагдаа. Жэшээлхэдэ, хүндэтэ мастерай нэрэзэргэтэй шофёрнууд М. Кучумов, Д Дылыков, Г. Видутов, З. Васильев, Г. Максимов, модо ашаалагшад А. Пузырев, И. Сорокин, электромеханигууд Д. Гончаров, А. Добров гэгшэд үдэр соо 2—3 нормо дүүргэжэ ажалай эрхим жэшээ харуулдаг юм.

Иигэжэ Эхэ оронойнгоо арадай ажахыда барилгын модо элбэг ехээр үгэхэ гэһэн нэгэн эрмэлзэлгэтэйгээр хүдэлмэрилһэнэйнгөө ашаар модо шэрэхэ жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 23-да 108 процент дүүргээбди. Мүнөө бидэнэр жэлэй түсэбһөө гадуур 38 мянган кубометр модо шэрэхэ гэһэн түрүүшынгээ уялгые декабриин 26 болотор сүм дүүргээд, жэлэй эсэс хүрэтэр хамта 45 мянган кубометр модо шэрэхэ гэһэн шэнэ уялга абажа, республикынгаа бүхы модошодто хандаа һэмди. Мүнөө 32 мянган кубометр шэрэгдэнхэй.

Энэ жэлдэ хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые үдэр соо 6 кубометртэ хүргэхын, механизмые ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхын, продукциингаа өөрынь үные химдаруулхын түлөө тэмсэжэ байнабди. Гэбэшье, хүдэлмэридэмнай дутагдалнууд үшөөл олон. Жэшээнь, ажалай түрүү дүй дүршэл дутамагаар халан абагдана. Модые гэшүүһэнһээнь сэбэрлээд, ута зандань шэрэхэ арга мүнөө болотор хэрэглээгүй байһамнай тон гэмшэлтэй. 1956 ондо саг үргэлжын кадрнуудаар хангагдаха ёһотойбди.

Леспромхознай модо бэлэдхэлгэ, шэрэлгые жэлэй дүрбэн сагта нэгэ жэгдээр ябуулха аргатай. Тиимэһээ КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ үргэнөөр дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадалсажа, шэнээр абаһан уялгаяа саг болзор соонь дүүргэхэ хүсэлэнтэйбди.

С. Солкин, леспромхозой директор.

Абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө

Коммунистическэ партиимнай XX съезд зарлагдажа, советскэ хүнүүдэй ажабайдалда ехэхэн событи болохоёо байна. Тиимэһээ предприяти бүхэнэй коллектив, колхознигууд, бүхы советскэ хүнүүд энэ түүхэтэ үдэрые ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэжэ шиидэнхэй. Тэрэ тоодо модо бэлэдхэлэй Наранай пунктын модошод партиин ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсаад, модо бэлэдхэхэ жэлэйнгээ даалгабариие ноябриин 10-да дүүргээ һэмди. Мүнөө жэлэй эсэс болотор түсэбһөө гадуур 20 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ гэһэн уялгаяа дүүргэхын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэжэ байнабди.

Пунктымнай механизированнэ мастерска 3 участок цикличностиин графигаар хүдэлмэрилнэ, отологдоһон модон гэшүүһэтэеэ таллуулагдана. Хоёрдохи Улунтын (мастерынь нүхэр Сороковиков), Бага Тарбагатайн (мастерынь нүхэр Григорьев) мастерска участогуудай модошод үйлэдбэридөө шэнэ технологи хэрэглэхые оролдоно. Гэшүүһэ сабшажа, галдаха хүдэлмэри комплекснoор хэгдэдэг болоо. Бригадануудай ажалай эмхидхэлэй зүбөөр табигдаһан дээрэһээ хүдэлмэришэн бүхэниинь үдэр соо 6,5 кубометр модо бэлэдхэнэ. Мүн тиихэдэ мастер нүхэр Никитинэй хүтэлбэрилдэг участогай модошод модо бэлэдхэхэ, таллуулха һара бүриингөө түсэбые холо үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, октябрь, ноябрь һаранuудта модо бэлэдхэлгээ 186—190 процент, таллуулгаяа 165—170 процент дүүргэһэн байна.

Мүнөө манай пунктын модошодой дунда ажалай новаторнууд улам олошорно. Жэшээлхэдэ, шофёрнууд И. Андраханов, Г. Максимов, П. Краснопеев, П. Машанов болон бусад модо шэрэлгэ дээрэ үдэр бүхэндэ нормоёо 140—160 процент дүүргэдэг юм. Тиихэдэ трактористнууд В. Харя, П. Андрёнов, К. Кудрявцев шэн зоригто ажалай жэшээ харуулна.

Пунктмнай үбэлэй үедэ һаадгүй ажаллахаар түхеэрэгдэнхэй. Энэ жэлдэ үбэлдэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие эртээнһээ ябуулжа, барилгын тусгаар бригада эмхидхэһэн байнабди. Пунктын дэргэдэ автогараж шэнээр барюад, ууралаар дулаасуулха түхеэрэлтэ тодхообди. Эдэ хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэйнгээ ашаар мүнөө хүйтэнэй болоод байхада машинануудые халаахын тулада үнэтэ сагаа гээхэеэ болинхойбди. Туйлаһан энэ амжалтаараа бидэнэр һанаагаа амарнагүйбди. Сэхыень хэлэхэдэ, хүдэлмэридэмнай дутагдалнууд үшөөл олон. Бии байһан баян техникынгээ хүсые дүүрэн ашаглажа шаданагүйбди, хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсэ адли бэшээр дээшэлнэ.

Тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые дабан, бүхы хүсэ шадалаа дүүрэнээр элсүүлэн, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэбди.

Н. Баяк, Наранай пунктын начальник.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ шухала

Минии хүтэлбэрилдэг мастерска участогайхид ажалай эмхидхэлые зүбөөр табиха ябадалые эгээл шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ тоолодог. Тиин үйлэдбэриингөө зүблөөн дээрэ тус асуудалые хододоо зүбшэн хэлсэдэг байнабди. Участогаймнай хүдэлмэри цикличностиин графигта оруулагдаһаар үниинэй. Үйлэдбэриин энэ технологиин ямар ехэ аша туһатай байһыень харанабди. Модо бэлэдхэхэ һара бүриимнай даалгабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

Ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхые хүсөө хадаа бүхы хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэхые оролдохо хэрэгтэй. Мүнөө участогтамнай комплексно хоёр бригада ажаллана. Эдэ бригадануудай трактористнууд сагаа зүбөөр хэрэглэжэ, модо отололго таллуулга хоёрой хоорондо таһалдал гаргахаяа болинхой. Гэшүүһэ тайрадаг тусхай электрохюрөөгэй олоор хэрэглэгдэдэг болоһон дээрэһээ дээдэ складта ажалладаг хүдэлмэришэдэй тоое нэгэ бага үсөөрүүлээбди. Һүүлэй үедэ эндэ модо штабельда ябталгада 2 хүн, гэшүүһэ тайралгада—2, нэгэ модо хэмжэгшэ, тиихэдэ штабельда модо дүтэлүүлгэдэ 2 хүн хүдэлмэрилнэ.

Богонёор хэлэхэдэ, участогайнгаа хүдэлмэриие иигэжэ эмхидхэжэ, ажалайнгаа бүтээсые урда һарануудайхиһаа һураггүй дээшэлүүлһэн байнабди. Октябрьһаа хойшо һара бүриингөө даалгабариһаа гадуур мянга холо гаран кубометр модо бэлэдхэнэбди.

Н. Григорьев, участогай мастер.

Мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэй

Хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гэй июльскэ Пленумэй эрилтые бэелүүлэн, өөрынгөө мэргэжэлые саашадань дээшэлүүлхые оролдоноб. Юуб гэхэдэ, хэрэгэй ажалаа һайса мэдэнгүйгөөр, баридаг байһан зэр зэмсэгээ һайса шудалангүйгөөр ажалай үндэр бүтээсэ туйлахын аргагүй ха юм.

Би электрохюрөөшэнөөр дүрбэдэхи жэлээ ажаллажа ябанаб. Модо таллуулдаг трактористнуудай ажал, мүн участогай бүхы хүдэлмэри электрохюрөөшын ажалһаа дулдыдадаг дээрэһээ энэ уялгадаа тон нариинаар хандажа, модые үзүүрээрнь нэгэ тээшэнь, түгсүүлыень нөгөө тээшэнь раар унагаахые оролдодогбди. «Лесная промышленность» гэжэ газетэ дээрэһээ түрүү электрохюрөөшэдэй дүй дүршэлтэй танилсагшаб.

Хюрөөгөө ажалда хэзээдэшье бэлэн байлгахые оролдохо шухала. КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ мүрысөөндэ эдэ үлэрнүүдтэ хабаадалсаад, үдэр соо 88 кубометр модо унагааха нормоёо 250 кубометр хүрэтэр дүүргэнэб. Өөрынгөө туһалагша Михаил Липатниковта хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые дамжуулан үгэхын түлөө оролдоноб.

С. Бэц, электрохюрөөшэн.

Техникые һайнаар ашаглахые оролдонобди

Модо бэлэдхэлэй Наранай пунктын Улунта гэжэ мастерска участогта «КТ-12» маркын трактораар ажаллажа эхилһэн сагһаа хойшо техникын хүсые һайнаар ашаглахын, сагаа зүбөөр хэрэглэхын түлөө бага бэшэ оролдолго гаргаһаб.

Модые гэшүүһэтэйнь таллуулдаг болоһоор хоёр жэл болообди. Энэ шэнэ аргые хэрэглэдэг болоһонһоонай хойшо ажалай бүтээсэ эрс дээшэлээ. Техникэсэ һайнаар ашаглахын тула машина зэмсэгые эрхимээр харууһалха шухала байна. Тиимэһээ би трактораа саг үргэлжэ нариинаар харууһалнаб, эбдэрһэн элэһэн частиинь түргөөр заһабарилнаб.

Энээнһээ урдань мастерска участогта һайнаар түхеэрэгдэһэн дулаан гаражай үгы байхада бидэнэр үглөө бүри трактораа галаар халаажа ехэ сагаа барадаг байгаабди. Мүнөө дулаан, һайн гаражтай болоҗо һаадгүй ажалладаг болообди.

Модые гэшүүһэтэйнь таллуулха тулада нилээд ехэ шадабари хэрэгтэй юм. Өөрынгөө туһалагша Николай Поповтой мүнөө хүдэлмэрилхэ зуураа, үдэр бүри нормоёо 150—220 процент дүүргэнэбди. Һаяхан бидэнэртэ шэнэ трактор үгтөө. Ажалайнгаа бүтээсые бүри дээшэлүүлхые, техникэсэ һайнаар ашаглахые оролдохобди.

П. Андрёнов, тракторист.

БАЯН УРГАСЫН ТYЛӨӨ МYНӨӨНҺӨӨ ТЭМСЭХЭ

Манай МТС-эй механизаторнуудай хүсэл зориг

роной хүдөө ажахые эрид хүгхэ тухай парти, правительствын тэ тогтоолнуудые бэелүүлэн, ай МТС-эй механизаторнууд энэ дэ хүдэлмэридөө нилээд һайн калта туйлаа. Хабарай тарилга отехническэ болзорто, шанар нтайгаар хэгдэжэ дүүрэһэн бай-Мүн ургаса хуряалгашье эмхиһайнаар үнгэрөө. Тиигэжэ энэ дэ МТС тракторна хүдэлмэриин түсэбые 107,4 процент дүүргэ, условно трактор бүхэнөөр 498 арай орондо 570 гектар зөөлэн алалга хэһэн байна. Олонхи торна бригаданууд жэлэйнгээ габарине холо үлүүлэн дүүргээ. мунистнууд нүхэд Л. М. Яков, А. Г. Тютрин, И. Т. Трофимов эдэй хүтэлбэрилдэг түрүү бригаданууд тракторна хүдэлмэриингөө эй түсэбые 111-һээ 126 процент тэр дүүргээ. Эдэ бригадануудай н хүдэлмэри эрхим шанартай даг. Зарим механизаторнууд бүье һайн амжалта туйлаба. Жэлхэдэ, тракторист нүхэр Жерлов 80» тракторөөр 1743 гектар газар үүрилжэ, 2290 килограмм горючи аһан байха юм. Мүн иимэ трак жолоододог тракторист Г. Л. иппов энэ жэлдэ 2 мянга шахуу ар газар эдлүүрилжэ, 2300 килоим горючи алмаба. Колесно тракнуудта хүдэлмэрилдэг тракторнууд Ратшаев, Душик, Тютрин он бусад жэлэйнгээ түсэбые холо үлэн дүүргээ.

анай МТС-тэ мүн эрхим ажараа шалгарһан комбайнернууд и. Жэшээлхэдэ, комбайнер Б. Неев энэ жэлэй хуряалгын үедэ рэйнгөө даалгабарине 300 прот хүрэтэр дүүргэжэ байгаа. Тэрэ а жэлнүүдэйнгээ хүдэлмэриин түүдээр байгша ондо Хүдөө ажа бүхэсоюзна выставкэдэ хабаа, Бага алтан медаляар, сарбуу часаар шагнагдаа. Нёдондо хүмэриин 20 үдэр соо «Сталинец-6» байнаар 5747 центнер таряа сон комбайнер В. Ф. Жерлов энэ дэ мүн лэ Хүдөө ажахын бүхэзна выставкэдэ хабаадажа, Ехэ н медаляар, мотоциклаар шагдаһан байна. Эрхим ажалай үльжэшээ харуулдаг механизатордые тоолохо болоо һаа олон.

үүлэй жэлнүүдтэ манай МТС таряалангай культурые дээшэлхэ, тарилгын талмай үргэдхэхэ аар ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. лэй хоёр жэл соо 1834 гектар га модо бургааһанһаа сэбэрлэгдээ, 9 гектар шэнэ газар хахалагдаа. энэ үе соо хэдэн зуун километр риин канава шэнээр татагда колхозуудай хэдэн мянган тектар сабшалан, бэлшээри болон таряанай газар уһалагдаһан байна.

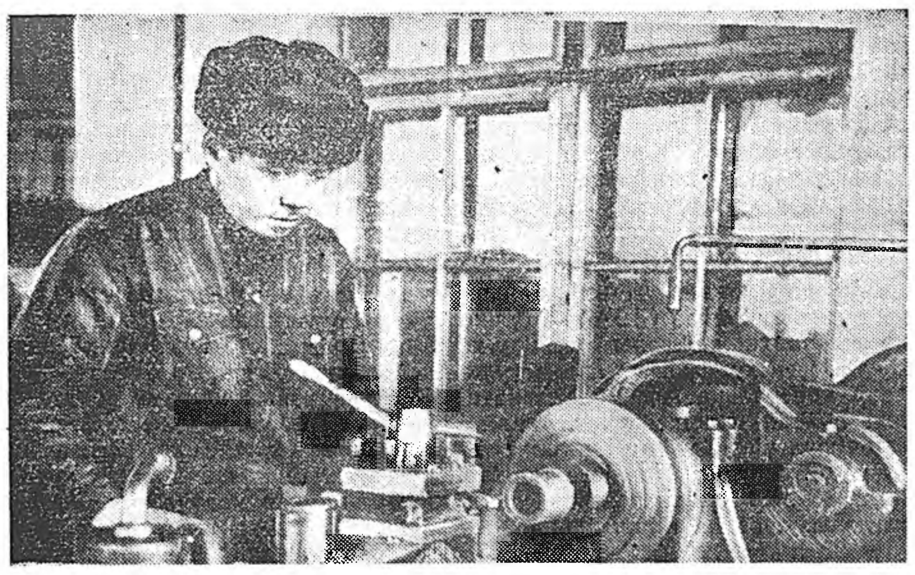
Малажалай ажал ехэтэй хүдэлмэри механизацилха талаар мүн лэ ехэ юумэ хэгдээ. Малажалай хэдэн фермэнүүд механизацилагдаһан байна. Малай байрануудта 4 кормозапарник тодхогдоо. Мүнөө монтажна 3 бригада колхозуудта тараад, малай байрануудта дүүжэн харгы, автоуһалуури гэхэ мэтые тодхожо байнхай. Үбһэ тэжээл, барилгын модо зөөхэ хүдэлмэридэнь МТС харьяата колхозуудтаа горьтой туһаламжа үзүүлдэг болоо.

Мүнөө манай МТС-эй механизаторнууд ерэхэ хабарайнгаа тарилгада эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ захаланхай. Трактор болон хүдөө ажахын машинануудай заһабарилга үргэн далайсатайгаар ябуулагдажа байна. Заһабарилга түрүү, узловой аргаар хэгдэнэ. Мүнөө 24 трактор, хүдөө ажахын 50 гаран машина заһабарилагданхай. Колесно тракторнуудые задалжа, суглуулжа байдаг узелайхид илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ. Энэ үзэл үдэрэйнгөө даалгабарине 125—130 процент дүүргэжэ байдаг. Мүн тэрэшэлэн коммунист А. А. Бурлаковай хүтэлбэрилдэг узелайхид заһабарилга хэхэ зуураа, нормоёо үдэр бүри холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Һаяхан манай МТС-эй механизаторнууд хүршэ Курбын МТС-эйхидтэй баталһан социалистическэ мүрысөөгөө шалгажа үзөөд, дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ уялгануудые абаба. Манай механизаторнууд КПСС-эй XX съездын нээгдэхэ үдэр болотор тракторнуудай заһабарилтые, тиихэдэ февралиин 23 болотор хүрьһэ элдүүрилгын бусад машинануудай заһабарилгые дүүргэхэ гэһэн социалистическэ уялга абаа. Гадна, МТС-эймнай коллектив полинууд дээрээ үбэлэй агротехническэ хэмжээябуулгануудые үнгэргэхэ хүдэлмэридэнь харьяата колхозуудтаа туһалха, 244 гектар газарай модо бургааһа сэбэрлэхэ, мянган тонно бүдүүн тэжээл малай үбэлжэжэ байһан газарнуудта зөөгөөд, хэршэжэ, бэлэдхэжэ үгэхэ гэһэн уялгануудые абаба.

Иигэжэ манай МТС-эй механизаторнууд энэ үбэлдөө колхозниигуудтай хамта ерэхэ тарилгада һайнаар бэлэдхэжэ, хойто жэлдэ га бүриһөө 10 центнерһээ доошо бэшэ шэниисын, овёсой, 8 центнерһээ доошо бэшэ хара таряанай ургаса хуряахын түлөө мүнөөнһөө шангаар тэмсэжэ захалба.

И. Филиппов, КПСС-эй Заиграйн айкомой Ново-Брянска МТС-эй зонын секретарь.

КПСС-эй XX съездын хүндэлэлдэ Сэлэнгын аймагай механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ. Энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон токарь комсомолец Василий Фефелов трактор заһабарилгын үедэ үдэрэйнгөө нормые 276 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Василий Фефелов станогойнгоо дэргэдэ хүдэлмэрилжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Үрэһэ хаалгые түргэдхэхэ

Мухаршэбэрэй аймагай түрүү колхозууд ерэхэ жэлэй тарилгада бэлэдхэжэ, эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэ хаажа байна. Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үрэһэ хааха түсэбөө 101 процент дүүргээд, тэрэнэйнгээ ехэнхи хубиинь сэбэрлэжэ, тарилгын кондицида хүргөө. Мүн Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра» колхозууд һайн шанартай үрэһэ хаагаад, сэбэрлэжэ дүүргээ. Гэхэтэй хамта, аймагай зарим колхозууд үрэһэ хааха түсэбөө хүсэд дүүргээгүй мүртөө бии байгаа үрэһэнэйнгөө таряае удаанаар сэбэрлэнэ. Тарилга ехээр хэдэг «Победа» колхозойхид эртэ намар байхада үрэһэсэ сэбэрлэжэ, тарилгын кондицида хүргэхэ арга боломжотой байгаа. Энэ колхоздо таряа сэбэрлэдэг 4 триер болон таряа хиидхэдэг бусад машинанууд бии. Мүн эндэ Хонхолойн МТС-эй үрэһэ сэбэрлэдэг «ОС-4» гэжэ хүсэ ехэтэй машина эльгээгдэнхэй. Гэбэшье, тус колхоз аяар мүнөө хүрэтэр үрэһэсэ сэбэрлэжэ дүүргээгүй. Эндэ үрэһэнэй таряа сэбэрлэхэ хүдэлмэри яахадаа удаарнаб гэхэдэ, ажалай эмхидхэл муу. МТС-һээ ерэһэн «ОС-3» гэжэ үрэһэ сэбэрлэдэг машина үдэртөө оройдоо 3—4 час соо хүдэлгэгдэдэг байна. Мүн эндэхи үрэһэ хиидхэдэг бусадшье машинануудта хүдэлмэрилдэг колхозниигууд ажалдаа орой гараад, эртэ бусадаг заншалтай. Иигэжэ тус колхозойхид үрэһэнэйнгөө заримынь лэ сэбэрлээд байна.

Мүн «Улаан Шулуутай» колхоз үрэһэ саг болзортонь хаахын, сэбэрлэжэ, тарилгын кондицида хүргэхын түлөө һанаагаа зобоногүй. Тус колхозой 2940 центнер үрэһэнэй оройдоо 700 гаран центнерынь сэбэрлэгдээ. Энэ колхозой 3 триерэй оройдоо нэгэниинь хүдэлмэрилөө болоно. Гадна, сэбэрлэгдэһэн үрэһэнэй ехэнхинь колхозой складуудта оруулагдажа, хадагалагдаагүй. Жэшээлхэдэ, Шэнэһэтэ гэжэ нютагай ток дээрэ нилээдгүй ехэ үрэһэнэй таряан «тэнгэри хушалтатай» хэбтэнэ.

Үрэһэнэй таряа сэбэрлэлгые удааруулжа байһан колхозууд аймаг дотор олон. Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз 2700 центнер үрэһэнэй таряатай аад, тэрэнээ тарилгын шанарта хүргэнэгүй.

Үрэһэнэй таряа хүсэд хүрэхөөр хаажа, тэрэниие эрхим шанартай болоторынь сэбэрлэхэ гээшэ тарилгада бэлэдхэлэй шухала хүдэлмэриин нэгэн болоно. Тиимэһээ Мухаршэбэрэй колхозууд үрэһэнэй таряа сэбэрлэлгые шамдуулха ёһотой.

Б. Дымбрылов.

Залуу трактористын эршэтэ ажал

1954 ондо сэрэгэй албанһаа бусажа ерэһэн Базарсада Таханов Кыренэй МТС-тэ эмхидхэгдэһэн трактористнуудай курсада һуралсажа, тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргээд, Түнхэнэй аймагай «Путь Ленина» колхоздо эльгээгдэһэн байгаа. Түрүүшынгээ жэлдэ залуу трактористын һайнаар хүдэлөөд байхада МТС-эй дирекци үнгэрэгшэ хабартаа «У-2» маркын шэнэ трактор үгэһэн байна. Тэрэ тракторааран нүхэр Таханов энэ жэлдэ 130 гектар зөөлэн хахалалга хэхэ түсэбтэй байһан аад, 430 гектар газар һайн шанартайгаар элдүүрилээ.

Мүнөө нүхэр Таханов трактор заһабарилсажа байна. Трактор заһабарилгын үедэ залуу механизатор мүн лэ эрхим ажалай жэшээ харуулжа, үдэрэйнгөө даалгабарине холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Б. Бирбаев.

Ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо

1905 оной революци тухай фильм

«1905 он» гэһэн документальна шэнэ кинокартина СССР-эй Культурын министерстводэ декабриин 16-да хаража үзэгдэбэ. Тус фильм соо ородой түрүүшын революциин гол событинуудые, В. И. Ленинэй хүтэлбэрилһэн большевистскэ партиин ажал-ябуулгые харуулһан байна.

СССР-эй Гүрэнэй Центральна архивай кинолетописьһээ кадрнууд абтажа, урданһайханай фильмнүүдһээ фрагментнүүд суглуулагдажа, энэ фильмдэ оруулагдаһан байна. Түүхын документнүүдые: газетэ, фотографи, листовко, прокламаци уряануудые фильм табигшад ехэ олоор хэрэглэһэн байна.

Олонхи кадрнуудынь манай үе сагта абтаһан юм. Иваново-Вознесенскдэ болоһон стачка, РСДРП-гэй гурбадахи съезд, Ригэдэ ба Лодзидо болоһон пролетариадай хүдэлөөн, Москвада болоһон декабрьска зэбсэгтэ восстани тухай революцида хабаадагшадай хөөрэжэ байхань кинодо харуулагдана.

Документальна фильмын центральна студеэр гаргагдаһан «1905 он» гэһэн картина һаяар экранууд дээрэ харуулагдаха юм.

Пропагандист, агитаторнуудта хэрэгтэй номууд

КПСС-эй МК-гэй ба МГК-гэй библиотекэдэ байһан «1905—1907 онуудай ородой түрүүшын революци» гэһэн выставкэ харагшадые ехэ һонирхуулна.

1905 оной октябрьда болоһон Бүхэроссийска политическэ стачка, декабрьска зэбсэгтэ восстаниин карта ба документнүүдые пропагандистнууд, партиин түүхые шудалха кружогто һурагшад, агитаторнууд, эндэ харана. Ородой түрүүшын революцида зорюулагдаһан событинууд тухай В. И. Ленинэй ба И. В. Сталинай зохёолнууд выставкэдэ табигданхай. РСДРП-гэй МК-гэй хэблэлээр 1905 ондо гаргагдаһан «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэһэн Ленинэй зохёолые уншагшад ехэ һонирхожо хараба.

Нүгөөдэ стендэдэнь брошюранууд, гурбадахи съезд тухай материалнууд, ородой түрүүшын революциин үедэ московско большевигүүдэй гаргаһан листовконуудые суглуулһан ном, мүн армида болоһон революционно хүдэлөөн тухай, түрүүшын Московско Соведэй ажал-ябуулга тухай номууд табяатай.

КПСС-эй МГК-гэй ба МК-гэй библиотекэдэ «1905—1907 онуудта Россида болоһон революци—империализмын үедэхи арадай түрүүшын революци» гэһэн темээр олон лекцинүүд уншагдаа.

(ТАСС).

Ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан вечер

Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекэ ородой түрүүшын революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан вечер үнгэргэбэ. Вечерые хизаар ороноо шэнжэлэлгын республиканска музейн директор С. П. Костарев нээһэн, түүхын наукануудай кандидат П. П. Тышкилов «1905—1907 онуудта болоһон революци» гэһэн элидхэл хэһэн байна. Удаань, энэ революцида хабаадалсаһан нүхэд Тронов, Русаков, Армянинов, Резницкий гэгшэд 1905 ондо Бурят-Монголдо, Дальна Востокто, Самарада болоһон событинууд тухай һонирхолтойгоор хөөрөө.

Вечерэй түгэсхэлдэ Бурят-Монголой гүрэнэй ород ба бурят драмын театрын артистнар суглараншадта концерт харуулаа.

Энэ үдэртэ зорюулан библиотекэ фотозурагуудай, номуудай выставкэ эмхидхэһэн байна. Мүн хизаар ороноо шэнжэлэлгын республиканска музей «Ородой түрүүшын революци уранзурагай искусствода», гэһэн выставкэ библиотекын уншалгын зал соо эмхидхээ.

Д. Жарков.

Гэр олоор баригдана

Прибайкальска аймагай центртэ шэнэ гэрнүүд баригдажа, жэл ерэхэ тудам Турантаево тосхон болбосон түхэлтэй болоно. Барилга хэхэ хүдэлмэридэ «Труженик» гэжэ олзоборилгын артель ехэ үүргэ дүүргэнэ. Энэ артель стандартна гэр бариад, ажалшадта худалдадаг юм. Ноябрь һарада артель 3 нимэ гэр барижа худалдаа.

Мүн аймгүйсэдкомой коммунальна ажахын таһаг 4 гэр ашаглалгада оруулхань. Гадна, аймагай центрын ажалшад өөһэдтөө гэр олоор барина.

Г. Ильин.

Колхозой электростанци

Хэжэнгын аймагай «Коммунизм» колхоз 100 мориной хүсэтэй локомобиль абаад, электростанци барижа, ашаглалгада оруулба. Электростанциин хабсаралгын хүдэлмэриие «Сельэлектрогой» республиканска конторын хабсаралгын бригада хэһэн байна.

Мүнөө энэ станциин хүсөөр 60 метр гүнзэгытэй худагһаа уһан гаргагдажа, колхозой адуу мал уһалагдадаг болоо.

Һаяар Чесан тосхон электрын гэрэлтэй болохонь.

Электростанци бариха хүдэлмэридэ Чесаның сомоной албахаагшад, һургуулиин һурагшад, багшанар, колхозой комсомолецууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

А. Михайлов.

Социалистическэ идеологи ба обществын хүгжэлтэдэ тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ тухай

оциалистическэ идеологи бүхы хэйн бүмбэрсэг дээрэхи олон лион хүнүүдэй идеологи болон. Энэ идеологи түүхэдэхи жэлтын бүхы ябасада тон ехэ олюционно нүлөө үзүүлһэн ба үлжэшье байна. Энээн тухайда ркcһаа, марксизмһаа урда тээхи я үеын хүнүүдэй эрхим ухаан бошье һанаашалжа шадахагүй бай-

үхы дэлхэйн хүдэлмэришэн анги налистическэ идеологиин туг дожагсаад, капитализмда эсэргүү тэмсэнэ. Социалистическэ идеоло я үнэн зүбые, илагдашагүй хүхүгжэлтын бүхы түүхэ гэршэлэн үлна. СССР-тэ социализмын һан ушар, дэлхэйн хоёрдохи дайһүүлээр Европын ба Азиин хэолон оронуудта арадай демокраи ёһо туримай мандаһан ябадал ксистска социалистическэ идеоиин агууехэ илалтын гайхамшаг нэ болоно. Мүнөө бүхы прогрессивнэ, революционно хүсэнүүд ксистско-ленинскэ социалистическэ идеологиин туг доро эмхидэн сажа байнхай.

оциалистическэ идеологи мүнөө й эгээн түрүү ангиин—хүдэлмэрэн ангиин идеологи боложо урмандаа. Олониитын үзэл суртал теоринуудай түгэс системэ огшо социалистическэ идеоиин эрдэм ухаанай үндэһуури хадаа хүн түрэлтэухаан бодолой, шэнжэлхы эрй туйлалтануудые марксизмнизмын класситуудай ашаглай үндэһөөр, капитализмын ор байдаллахи хүдэлмэришэнэй лөөнэй дүй дүршэлые согсолон жэлһэнэй үндэһөөр тодорхойлогзохёогдоод, удаа тээнь хүдэлшэн ангиин партяар дамжуулагдан ангиин ухаан мэдэрэлдэ нэбтэрүүлэгдээд, тэрэнэй зүндөө бүрилдэһэн хүдэлөөнтэй, капиталистическэ байгуулалтада эсэргүүсэн тус ангиин эмхидэһэн тэмсэлтэй холбогдоһон байна. Хүн түрэлтэнэй сугларуулан нөөһэн баян материалые барандань согсолхо, тииһээ тиитэрээ олониитын хүгжэлтын хуули ёһые уудалан элирүүлхэ, өөрынтөө ангиин тэмсэлэй дүй дүршэлые согсолхо, энэ тэмсэлэй интересүүдтэ таарама һургаал зохёон байгуулха сагшье, арга боломжошье капитализмын үедэхи хүдэлмэришэн ангида байхагүй.

Социалистическэ идеологиие Маркс Энгельс хоёр шэнжэлхы ухаанай үндэһөөр тодорхойлон зохёоһон байгаа. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин үндэһэ һуурине табигша В. И. Ленин, тэрэнэй шабинар ба соратнигууд — И. В. Сталин болон бусад ленинецүүд марксистска социалистическэ идеологиие империализмын ба пролетарска революцинуудай үедэ улам саашадань хүгжөөһэн байха юм.

Хүдэлмэришэн ангиин түрүү отряд — пролетарска парти научна социализмын үзэл сурталые дэлгэрүүлжэ, олониитые политическэ талаарнь бэлэдхэһэн, тэдэниие социализмын туг доро элсүүлэн жагсааһан байна. Энэнь 1917 ондо капитализмые добтолжо илалта туйлаха шиидхэхы арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоо. Ухаан бодолой, идеологиин талааршье эрид ехэ хубилалта хэһэн Агуехэ Октябрьска социалистическэ революциин илаһанай һүүлээр, пролетариадай диктатурын тогтоогдоһоной һүүлээр социалистическэ идеологиие хүгжөөхэ тон шэнэ үе саг эхилһэн юм. Мүнөө социалистическэ идеологи манай орон доторхи арад ниитын гансахан идеологи болонхой.

Европын болон Азиин хэдэ хэдэн оронуудта арадай демократиин засаг түрын тогтоһон ушар, капиталистическэ бүхы оронуудтахи коммунистическэ партинуудай хүгжэһэн, бүри ехэ нүлөөтэй болоһон ябадал, колонинуудта ба бэеэ даагаагүй оронууд дотор национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй улам үргэнөөр дэлгэрһэн ушар — эдэ бүгэдэнь марксистско-ленинскэ социалистическэ идеологиин үнэн зүб, мүнхэ байһанай гэршэ жэшээ болоно.

Социалистическэ идеологиин барагдашагүй ехэ, бата мүнхэ хүсэниинь ямар юумэнһээ эшэ үндэһэтэйб? Обществын хүгжэхэ, коммунизм байгуулха хэрэгтэ ямар үүргэ дүүргэдэг бэ?

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ИДЕОЛОГИИН ЗАРИМ ОНСО ШЭНЖЭНҮҮД

Обществын хамаг ажабайдалда нэбтэрэн нүлөөлдэг политикатай Коммунистическэ партиин хүтэлбэрилхы ажал-ябуулгын ашаар, социалистическэ идеологимнай буржуазна идеологиһоо ехээр булюу һайн байһанаа бодото дээрэнь харуулаа, бусад бүхы идеологинуудһаа тад ондоо — гансал өөртэнь хамаадаха гайхамшаг шэнжэ ба шанарнуудтай шэнэ идеологи болон мандаа.

Эрдэм ухаанай гүн шанартай байдаг ушарынь социалистическэ идеологиин гол шухала шэнжэ болоно. Юундэб гэхэдэ, революционно пролетариадай, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй хүсэлэнгүүдые, олониитын хүгжэлтын үндэһэн эрилтые тон һайнаар тодорхойлогшо марксизм-ленинизм хадаа социалистическэ идеологиин теоретическэ үндэһэ һууринь болоно. Эрдэм ухаае үндэһэ болгодог тулада социалистическэ идеологи олониитын ажабайдалай гүн хударнэбтэрэн дэлгэрдэг, олониитын хүгжэлтын объективнэ ёһые ойлгон мэдэрдэг, тэдээниие ашаглаха ябадалда туһалдаг, ямаршье оршон байдалда тухайлан мэдэхэ—мүнөөнэйхиһөө гадна, мүн ерээдүйдэ болохо юумые мэдэхэ арга олгодог байна. Социалистическэ идеологи эрдэм ухаае үндэһэ болгодог ушарһаа, бодото байдалые, тэрэнэй гол шухала талануудые, хүгжэлтын шэглэлые тон үнэн зүбөөр тодорхойлон харуулдаг. Тиимэ тула, социалистическэ идеологи хадаа үйлэдбэриин ямаршье арга онье, хүн түрэлтэнэй ямаршье үе сагай хуули ёһонуудые, гол шухала шэнжэнүүдые, байгаалиин ба обществын, ухаан бодолой хүгжэдэг хуули ёһонуудые элирүүлжэ шададаг, үнэхөөрөө һайнаар элирүүлдэг юм. Буржуазна идеологи тад ондоо байдаг: ниитын үзэгдэлнүүдые наринаар шэнжэлхэ бага-ханшье һэдэлгэ гаргамсаараа мухардалгада ородог, элдэб эсын хуурмаг аашануудые гаргадаг, үнэн ушарые хазагайруулдаг байна.

Социалистическэ идеологиин шэнжэлхы ухаанай гүн шанарынь хүн түрэлтэнэй хүгжэлтэдэхи эрдэм ухаанай, түрүү, прогрессивнэ дээжые бодото дээрэнь бэелүүлһэн, дээдэ түхэлэй обществын—коммунистическэ обществын удха ба шэнжэһээ эшэ үндэһэтэй юм. Шэнжэлхы эрдэм ухаанай үндэһөөр зохёогдоһон программые баримталжа социализм байгуулагдаа, түгэс коммунизм байгуулагдаха байна. Коммунистическэ партиин марксистско-ленинскэ теоринь коммунизмда абаашаха олониитын хүгжэлтын замые гэрэлтүүлэн заагша прожектор, компас болоно.

Тиимэл ушарһаа манай парти, тэрэнэй Центральна Комитет шэнжэлхы ухаан бодолые, марксистско-ленинскэ теориие хүгжөөхэ тухайда, тэрээниие партиин болон гүрэнэй кадрнуудай гүнзэгыгөөр шудалан мэдэхэ тухайда, эрдэм ухаан ба практикын нягта холбоо бэелүүлхэ хэрэгтэ ходоодоо анхарал хандуулдаг.

Социалистическэ идеологи өөрынгөө уг гарбалай, гол удхын ба олониитэдэ туһатай үүргынгээ талаар эгээн революционно идеологи болоно. Энэнэй **революционно шанарынь** ямар юумэнһээ уг унгитайб гэхэдэ, обществын хүгжэлтын ба дабшалтын үндэр эрилтэнүүдые, эгээн революционно ангиин—хүдэлмэришэн ангиин үндэһэн эрилтэнүүдые хангадаг байна. Социалистическэ идеологи диалектическэ ба историческа материализмын бата үндэһэ һууриие түшэг тулгуури болгон, газар дэлхэйе тайлбарилхаһаа гадна, мүн тэрэниие коммунизмын удхатайгаар хубилгахада туһалдаг, ажабайдалдахи зүришэлдөөнүүдые элирүүлжэ үгэдэг, тэдэниие зүб болгон шиидхэлгэдэ туһалдаг. Тиимэ ушарһаа, социалистическэ идеологи революционно байдаг юм, хүгжэлтын хэрэгые хойшо татагша, хуушарһан, хосоржо байһан юумэндэ эсэргүү шэглүүлэгдэдэг, урагшаа дабшаһан хүгжэлтые улам түргэдхэгшэ түрүү, прогрессивнэ, шэнэ юумын түлөө ходоодоо тэмсэдэг юм. Социалистическэ идеологиин революционно шанарынь капитализмын условидо бэелэн харагдаа һэн. Хүниие хүнэй элдэб янзаар дарладаг, мүлжэдэг ябадалда эсэргүүсэн, тиимэ дарлалта мүлжэлгын үндэһэн болодог зүйлые—үйлэдбэриин зэбсэг ба хэрэгсэлнүүдтэ үмсын зөөритэй байха эрхые буруушаан, дарлалтата экономическа ба политическэ байгуулалтада эсэргүүсэн, пролетарска революци хэжэ, тус байгуулалтые унагаан усадхахын түлөө, пролетариадай диктатура тогтоохын түлөө, социализм байгуулхын түлөө мүнөө капиталистическэ оронуудта хэгдэжэ байгаа шанга тэмсэлдэншье харагдана.

Социалистическэ идеологиин революционно шанарынь шэнэ, советскэ байгуулалтын эрхэ байдалда обществын экономическа, политическэ ажабайдалай ба ухаан бодолой харьяата бүхы һалбаринуудта бэелэн дэлгэрнэ. Социалистическэ идеологитой советскэ хүн хадаа хүдэлсэгүй хүжүүн юумэндэ, али бүхы бүдүүлиг, хойшоо булялдаһан юумэндэ дурагүй юм. Советскэ хүн түрүү, прогрессивнэ юумын түлөө, обществын саг үргэлжэ урагшаа дабшаха ябадал хангахаар шэнэ юумэнэй түлөө хэзээ бүхэндэ, хаанашье тэмсэдэг. Революционно шанар, зохёон байгуулхы үүсхэл советскэ обществын хамаг ажабайдалда нэбтэрэн дэлгэрнэ, энэнь ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, ниитын баялигые арьбадхаха, байгаалиин ба обществын зүндөө үүдэдэг хүсэнүүдые эрхэ мэдэлдээ оруулха ябуулга дотор тон элеэр тодороон харагдана. Тиимэһээ, социалистическэ идеологи хадаа тон революционно ангиин—манай ороной хүдэлмэришэн ангиин идеологи, пролетарска революциин идеологи, дарлагдан мүлжэгдэһэн олониитын идеологи болоо. Социалистическэ идеологи оронойнгоо экономическа ба оборонно хүсэ шадалые хүгжөөн бэхижүүлхын тула ажалай баатаршалга гаргаха ябадалда, ургалта ба хүгжэлтэтэй холбоотой бэрхэшээлнүүдые дабаха хэрэгтэ советскэ хүнүүдые зоригжуулдаг байгаа, мүнөө зоригжуулжа байна.

Социалистическэ идеологи хадаа зохёон байгуулхы хэрэгтэ, үүсхэл гаргалгада, хуушарһан юумые эбдэжэ, шэнэ — прогрессивнэ юумэ бии болгохо ябадалда хүнүүдые зорюулдаг, бүдүүрхэхэ, бэеэ магтаха ба албан хойрог аяша гаргаха мэтын баримтануудта эбсэшэгүй байхаар хүмүүжүүлдэг юм. Гэхэтэй хамта, социалистическэ идеологи манай ажабайдалда бүридэн мандаһан тиимэ шэнэ юумые үндэһэ болгон баяжажа, тэдэ шэнэ зүйлнүүдые, үзэгдэлнүүдые, баримтануудые баяжуулдаг, дэлхэйн байгаалиие улам саашадань шэнэдхэн хүгжөөхын тулада тэдэниие хэрэглэдэг байна.

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Иранска парламентска делегаци Советскэ Союзда ерэбэ

Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Совет хадаа элдэб оронуудай парламентнуудай хоорондо сэхэ холбоо байгуулха ябадалай эб найрамдалай аша туһада уласхоорондын харилсан ажаллалга бэелүүлхэ шухала арга болохо байһан дээрэһээнь Советскэ Союзда ерэхыень Иранай сенадай ба меджлисэй делегацие энэ оной сентябрьда уриһан байгаа.

СССР-эй Верховно Соведэй уряалые баяртайгаар хүлеэн абаһан тухайгаа Иранай сенадай ба меджлисэй түлөөлэгшэд СССР-эй Верховно Соведтэ мэдээсэһэн байгаа.

Энэ делегациин аяншалга хоёр ороной хоорондохи хүршэ һайн харилсаа бэхижүүлгэдэ туһатай байха бээ гэжэ найдажа байһанаа харюугай бэшэг эльгээхэдээ Иранай хоёр палатын түлөөлэгшэд элишэлэн мэдүүлһэн байгаа.

Иранай делегацие меджлис ба сенат томилһон байна. Тус делегацинь энэ оной декабриин 21-дэ Бакуда ерээ. Иранай сенадай гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комиссиин түрүүлэгшэ Мохаммед Саед делегацие толгойлно. Сенаторнууд: Ибрагим Набиль Самии, Алихголи Хедаят, Хасан Акбар, меджлисэй депутадууд: Сеид Мехди Пирасте, Мохаммед Али Масуди, Арбаб Ростам Гив, Голям Хосейн Парзат Карагозлу, Мохаммед Али Сафарри, Хамид Ахи, Ахмед Ахавана, Секат-оль-Ислами Муси гэгшэдһээ делегаци бүридэнэ. Энэ делегаци «Туркменистан» гэжэ пароходто һуужа ерэһэн байна.

Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ А. С. Байрамов, Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь С. М. Джафаров, Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн С. Б. Годжаев, ажалшадай депутадуудай Бакинска городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын уялгые дүүргэгшэ А. М. Ахмедов, Азербайджанска ССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр М. И. Алиев, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй харюусалгата хүдэлмэрилэгшэ А. С. Думин ба бусад, Иранай, СССР-эй ба Азербайджанска ССР-эй гүрэнэй тугуудаар гоёон шэмэглэгдэһэн пристань дээрэ, айлшадые угтаа.

Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведэй зүгһөө Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ А. С. Байрамов айлшадые амаршалаа.

* * *

Иранска парламентска делегацие толгойлогшо Саед харюугай үгэ хэлээ.

Богонихон саг соо амарһанайнгаа һүүлээр Азербайджанска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. А. Ибрагимовта делегациин гэшүүд айлшалаа.

(ТАСС).

ООН-эй Генеральна Ассамблейн X сесси хаагдаба

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 20. (ТАСС). ООН-эй Генеральна Ассамблейн X сесси мүнөөдэр хүдэлмэреэ дүүргэбэ.

Ассамблейн түрүүлэгшэ Маса (Чили) заседание нээхэ зуураа, түлөөлэлгынь декабриин 31-дэ дүүрэһэн Турциин орондо Аюулгүйн Соведэй саг зуурын гэшүүние һунгалгаар голосованиин 36-дахи тур эхилбэ гэжэ соносхоо. Голосованиин эсэстэ 43 голос абаһан Югослави Аюулгүйн Соведэй гэшүүнээр һунгагдаа. Филиппин 11 голос абаа. Финляндиин түлөө I голос, Швециин түлөө I голос үгтөө. 13 делегаци һаналаа баряа. Нэгэ бюллетень үнэнтэбэшэ гэжэ тоологдоо. Һаналаа бариһан делегацинууд голосованида хабаадаагүй гэжэ тоологдохо байһан дээрэһээ, һунгагдахын тулада голосуудай гурбанай хоёр хубинь 38 голос үгтэхэ зэргэтэй байгаа.

1956 ба 1957 онуудта Аюулгүйн Соведэй гэшүүнээр Югославиин һунгагдаһан тухай голосованиин һүүлээр Генеральна Ассамблейн түрүүлэгшэ соносхоо.

Удаань хэдэн делегацинуудые толгойлогшонор тобшо мэдүүлгэнүүдые хэһэн байна. Эквадорой түлөөлэгшэ Х. Трухильо иигэжэ мэдүүлээ. Үнгэрһэн сесси түүхэтэ удхашанартай. Юуб гэхэдэ, энэ сесси ООН-до 16 гүрэнэй орохо арга олгоо.

Израилиин түлөөлэгшын үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, Франциин делегат Альфан асуудалнуудые шиидхэлгэдэ һэрэмжэтэй наринаар хандахыень Организацие уряалаа. Тиихэдээ, колониальна элдэб асуудалнуудые ООН-эй зүбшэн хэлсэһые хараадаа абаһан байгаа гээшэ ха. ООН-до Япониин абтаагүйе шаналжа байһанаа Англиин түлөөлэгшэ Диксон элишэлэн хэлээ. Организацида шэнэ гэшүүдэй абтаһандань баясанаб гэжэ тэрэ мүн лэ мэдүүлээ.

Бельгиин, Люксембургын, Голландиин, Даниин, Исландиин ба Норвегиин зүгһөө Шэнэ Зеландиин түлөөлэгшэ Мунро үгэ хэлэхэдээ, шэнэ гэшүүдые абаха асуудал Ассамблейн шиидхэжэ шадаһые тэмдэглээ.

ООН-до шэнээр абтаһан Цейлоной түлөөлэгшэ Р. Гуневардене үгэ хэлэхэдээ, эбтэйгээр ажабайхые ба гүрэнүүдэй бэе бэеэ хүндэлэлсэхые ехээр уряалаа. «Организацида шэнэ гэшүүдые абалга ООН-ие дэлхэйн бүри түгэлдэр организаци болгобо» гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Цейлоной премьер-министр Коталавалай эльгээһэн бэшэгые Гуневардене уншаа.

ООН-до Япониин абтаагүй байһые шаналжа байһанаа США-гэй түлөөлэгшэ Лодж элишэлэн мэдүүлээ. Буу зэбсэг хуряаха тухай асуудалаар Генеральна Ассамблейн баталан абаһан шиидхэбэриие, тэрэшэлэн Аюулгүйн Соведтэ һунгалта хэхэ тухай асуудалай алишье талаһаа буулта хэжэ урагшатайгаар шиидхэгдэһые тэрэ магтаһан байна.

Египедэй түлөөлэгшэ Лютфи арабска бүхы делегацинуудай ба Грециин зүгһөө үгэ хэлэхэ зуураа, ООН-до 16 шэнэ гэшүүдые абалга ООН-гэй гаргаһан «шухала шиидхэбэри» болоно гэжэ тэмдэглээ.

Уласхоорондын түгшүүрилэй һуларжа байһан оршон байдалда Генеральна Ассамблейн X сесси болобо. ООН-до шэнэ гэшүүдые абаха тухай асуудал шиидхэлгэ уласхоорондын харилсан ажаллалга бэелүүлхэ ба ООН-ие бэхижүүлхэ хэрэгтэ үнэтэ туһа нэмэри болохо байһаниинь сохомтой гэжэ СССР-эй делегацие толгойлогшо В. В. Кузнецов тэмдэглээ. Тиихэтэй хамта буу зэбсэг хуряаха, мүн атомна болон водородно зэбсэг хорихо асуудал шиидхэхэ талаар Генеральна Ассамблей ямаршье шэнэ алхамуудые хээгүй гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ тэмдэглээ. Энэ асуудалаар Ассамблейн баталан абаһан резолюци соо буу зэбсэг хуряалгые бэелүүлхэ хэмжээнүүд хараалагдаагүй гэжэ тэрэ хэлээ. Буу зэбсэг хуряалга тушаа советскэ программа соо хараалагдаһан һайн һайхан эрмэлзэлгые туйлахын түлөө тэмсэлээ Советскэ Союз үргэлжэлүүлхэ к.м. Хүн түрэлтэн дайнай аюулһаа зайсуулагдаха ёһотой гэжэ советскэ делегат хэлээ.

ООН-до Хитадай түлөөлэгдэхэ тухай шухала асуудал мүнөө хүрэтэр шиидхэгдээгүй байһаар гэжэ советскэ делегацие толгойлогшо заагаа. ООН-до Хитадай Арадай Республикын хуулита эрхэеэ бэелүүлхэ тухай тон шухала асуудал хэдэн жэлэй туршада шиидхэгдээгүй байһаар. ООН-эй нэрэ хүндые бууруулжа байһан иимэ байдалые мүнөө тэсэхэ аргагүй. Генеральна Ассамблейдэ, мүн Аюулгүйн Соведтэ хуулита һуурияа хитад арадай эзэлхэ эрхэ мэдэрэгдэхэ ёһотой гэжэ тэрэ хэлээ.

Перугай түлөөлэгшын үгэ хэлэһэнэй һүүлээр Югославиин делегат Матес үгэ абаа. ООН-эй хоёрдохи арбан жэлдээ орожо эхилхэ үедэ, ООН-до шэнэ гэшүүдые абалга ехэ һайн ушар болоно гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Аюулгүйн Соведтэ Югославиин һунгагдаһан тухай тогтохо зуураа, Матес иигэжэ мэдүүлээ: «Дэлхэйн алишье хубиһаа тэнсүүгээр түлөөлэгдэхэ ябадал хараа абан һунгалта үнгэргэгдэхэ ёһотой гэжэ бидэнэр хододоо батаар этигэдэг байгаабди». Югославие һунгахын түлөө голосоволһон делегацинуудта Матес баясхалан хүргөө. «Гэхэ зуура, һунгалтын унжагайрһан ябадалые бидэнэр хэрэгсээнгүй гаража шадахагүй байнабди» гэжэ тэрэ хэлээ.

Венгерскэ Арадай Республикын түлөөлэгшэ посланник Кароль Сарка иигэжэ мэдүүлээ. ООН-эй Уставаар табигдадаг уялгануудые дүүргэхэбди гэжэ манай правительство үни хада үгэеэ үгэһэн юм. ООН-до 16 гүрэниие абаха тухай шиидхэбэри «урагшатай алхам байһан туладаа манай уласхоорондын организацие бүхэдэлхэйн шэнжэтэй болгоно».

Испаниин, Камбоджын, Италиин делегадуудай үгэ хэлэһэнэй һүүлээр Польско Арадай Республикын түлөөлэгшэ М. Нашковский үгэ абаа. Монгол Арадай Республикын ба Япониин ООН-до үшөө абтаагүй байһые шаналжа байһанаа тэрэ элишэлэн мэдүүлээд, эдэ хоёр орон ООН-до удахагүй абтаха бэзэ гэжэ найданаб гээд хэлээ.

Удаань Лаосой, Чехословакиин, Индиин делегадууд, Генеральна Ассамблейн X сессиин түрүүлэгшэ Маса үгэ хэлээ.

Нютагай сагаар 12 час 48 минутада (московско сагаар 20 час 48 минутада) ООН-эй Генеральна Ассамблейн X сесси хаагдаа.

ШЭНЭ БАЛЕТ

Ленинэй орденто Бурят-Монголой гүрэнэй оперо ба баледэй театрын коллектив А. Аданай «Жизель» гэжэ балетнэ зүжэг шэнээр найруулан табиба.

Зүжэгэй гол рольнуудта: Жизель — РСФСР-эй ба БМАССР-эй габьяата артистка Л. П. Сахьянова, тэрэнэй эхэ Берта — артистка В. А. Цеханович, граф Альберт — БМАССР-эй габьяата артист Ц. Е. Бадмаев, Ганс — БМАССР-эй габьяата артист Ф. С. Иванов, герцог — артист Д. Д. Дугаров, Альбертын нүхэр — артист В. Б. Манкетов, Батильда — артистка Д. И. Кыштымова гэгшэд наадана. БМАССР-эй габьяата артистканууд Ю. С. Семенова, А. Б. Тогоноева, артистканууд Коншина, Лугова, Дамбиева гэгшэд зүжэгэй сольно номернуудые гүйсэдхэнэ.

Театрын главна балетмейстер М. С. Заславский зүжэгые найруулан табяа. Уранзураагша, БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша М. Е. Шестакова сценыень уралан гоёогоо. Хүгжэмыень дирижер В. В. Маймескул хүтэлбэрилөө.

С. Доржиевай зураг.

Шатараар облпрофсоведэй кубок абаба

Шатараар облпрофсоведэй кубок абахын түлөө мүрысөөн боложо үнгэрбэ.

Хахад финальна нааданда культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай нэгэдэхи команда 3,5 : 1,5 тоотойгоор газартаряалангай организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай командые илаба. Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай хоёрдохи командатай ерэжэ наадаагүй туладаа, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай команда шүүгдээ гэжэ тоологдобо.

Декабриин 18-да культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай нэгэдэхи ба хоёрдохи командануд хоорондоо наадаба.

Нэгэдэхи командада Сумкин, Сампилов, Мункоев, Цыденов, Гармаева, хоёрдохи командада Аюшин, Макальский, Санжин, Иванов, Цыдыпова наадаба.

Гармаева Цыдыпова хоёр наадаяа түргэнөөр дүүргэбэ. Наадананйнгаа эхиндэ Цыдыпова алдуу хэжэ, ехэхэн гээлтэдэ ороод шүүгдэшоо.

Сумкинтай Аюшин шотландска парти наадабашье, шангаар добтолуулжа, түрүүн мориёо, һүүлэрнь тэргээ алдаа. Аюшин уданшьегүй өөрытөө шүүгдэһэндэ тоолобо.

Санжин Мункоевтой эдэбхигүйгөөр наадажа, өөрыгөө шүүгдэһэндэ тоолохо баатай болоһон байгаа.

Эрид шангаар наадаһанай һүүлээр Макальский Сампиловтай, Иванов Цыденовтэй тэнсээ.

Иигэжэ финальна уулзалтада культурын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай нэгэдэхи команда 4 : 1 тоотойгоор илажа гараба.

Тус командада облпрофсоведэй грамота, дамжуулгын кубок барюулагдаба.

Облпрофсоведэй кубогые абахын түлөө болоһон энэ нааданда 26 команда хабаадалсаба. Гэбэшье, эдэнэй дунда хүдөөһөө гансал команда байба. Энэ хадаа аймагуудтахи профсоюзна организацинууд шатарай наада үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө оролдоногүй гэжэ харуулна.

А. Малиев.

ХРОНИКО

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Шотин Степан Михайловичые Бурят-Монголой АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Барилгын ба архитектурын хэрэгүүдые эрхилхэ управлениин начальнигаар томилбо.

СССР-тэ байдаг индийскэ посол К. П. Ш. Меноной мэдүүлгэ

ДЕЛИ, декабриин 21. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай болон СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущевой Инди соогуур аяншалхадань тэдэнтэй сугтаа ябалсахада, тэрэшэлэн Индиин Республикын Премьер-Министр Дж. Неругэй Советскэ Союз соогуур аяншалхадань, тэрээнтэй хамта ябалсахада ехэ аятай байгаа гэжэ Советскэ Союзда байдаг индийскэ посол К. П. Ш. Менон үсэгэлдэр Коимбаторто мэдүүлээ гээд «Хиндустан стандард» газетэ бэшээ.

Энэ хоёр аяншалгые сасуулха зуураа, тэдэ тон адли тусгаар удхашанартай байгаа гэжэ Менон хэлээ.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй айлшалалгын үрэ дүн имагтал һайн байха гэжэ Менон мүн лэ мэдүүлээ.

Социалистическэ идеологи ба обществын хүгжэлтэдэ тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ тухай

(Үргэлжэлэл)

Социалистическэ идеологи хадаа пролетарска **интернационализмын, арадуудай хоорондын** бодото хани барисаанай идеологи мүн.

Буржуазна идеологи арадуудай хоорондо харша, этигэлсэхэгүй ябадал дэлгэрүүлдэг, шовинизм ба национализм дэбэргэн үүдхэдэг. Буржуазна идеологи социальна ба национальна дарлалтата байдалые бэхижүүлхэ зорилгоор арадуудые таһалан хахасуулдаг, тэдэнэй хүсые һуларуулдаг байна.

Социалистическэ идеологи бүрилдэн гараһан сагһаа эхилээд, бүхы мүлжэгдэн дарлагдаһан хүнүүдые бэяшуулай дарлалтаһаа, доромжолгоһоо сүлөөлхын түлөө, арадуудай хани барисаае, ахадүү ёһоной холбооe мандуулхын түлөө тэмсэдэг байгаа, тэмсэжэшье байна. Социалистическэ идеологи—арадуудай хоорондын хани барисаанай, тэгшэ эрхын, ахадүү ёһоной идеологи, ажалшадай уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын идеологи мүн.

Национальна асуудалай талаар марксизм-ленинизмын баримталдаг агуухэ принципүүд манай орон дотор бэелэн манданхай. Агуухэ ород арадай түгэс туһаламжын ашаар капиталай ба дарлалтын гэнжэһээ мултарһан, Советскэ Союзай олон арадууд социализмын үндэһөөр ажабайдалаа зохёон байгуулхын тулада жагсан бодоод, богонихон болзор соо экономическа, политическэ ба культурна хүгжэлтын талаар тон ехэ амжалтануудые туйлаа.

СССР-эй арадуудай хани барисаан советскэ обществые хүгжөөхэ хүсэнүүдэй нэгэн болонхой. Энэ хани барисаан—олонациональна гүрэнэй илагдашагүй, бата хүсэнэй эшэ үндэһэн болоно.

Арадуудай хани барисаанай, расанууд болон нацануудай адли тэгшэ эрхэтэй байлгын идеологи дэлхэйн хоёрдохи дайнай хамаг бэрхэшээлнүүдые ба шалгалтануудые дабажа гараад, гитлеровецүүдэй зэрлиг национализмын ба расова зэбүүрхэлгын идеологиие бүрин илаа.

Бүри 1935 ондо И. В. Сталин иигэжэ хэлээ һэн: «СССР-эй арадуудай хани барисаан— ехэ ба горьтой туйлалта мүн. Яахадааб гэхэдэ, энэ хани барисаанай байһан сагта манай ороной арадууд сүлөөтэй, илагдашагүй байха. Тус хани барисаанай оршон мандажа байгаа сагта юуншье—дотоодыншье, гадаадыншье дайсад манда аймшагтай бэшэ».

Советскэ патриотизм социалистическэ идеологиин тон шухала шэнжэ шанарынь болоно. Советскэ патриотизм советскэ обществын гол шанарһаа уг унгитай, капиталай дарлалтаһаа сүлөөрһэн шэнэ хүнэй гол шанарһаа уг унгитай юм. Советскэ патриотизм хадаа социализмын үндэһэ һуури дээрэ, тэрэнэй үедэхи хубиин ба ниитын интересүүдэй түгэс зохилдо догой үндэһэ һуури дээрэ урган гараһан шэнэ шанар болоно.

Харша ёһоной хамаг муу зүйлнүүдһээ сүлөөрһэн советскэ хүн өөрынгөө хуби заяанай эзэн, өөрынгөө ороной эзэн болоһоноо ойлгон мэдэрнэ. Советскэ общество дотор бии байһан ба тэрэнэй бүхы гэшүүдэй хүсөөр бүтээгдэһэн бүхы юумэн советскэ хүн бүхэнэй сэдьхэл бодолдо, ухаан мэдэрэлдэ үнэтэй, дүтэ байдаг. Юундэб гэхэдэ, тэрэнэй шуһа адхаруулжа, хүлһэ гаргуулжа, обществын материальна ба ухаан бодолой хүсэ элсүүлжэ туйлагдаһан байха юм. Тиимэ ушарһаа, советскэ хүн өөрынгөө туйлалтые үнэтэйдэ бододог, өөрынгөө обществые үлэмжэ һайнда тоолодог, энэмнай хүнэй ба хүн түрэлтэнэй эрхим дээдэ эрмэлзэлгэнүүдэй бэелэн мандахын тулада угаа ехэ юумэ хэһэн, советскэ хүнэй ажабайдалай саг үргэлжэ баяжаха ба бүри болбосоронгы болохо ябадал хангадаг байна. Тиимэ ушарһаа, советскэ хүн өөрынгөө Эхэ орондо дуратай, хизааргүй үнэн байдаг, тэрэнэй аша туһада ами наһа яашье сүм үгэхөөр бэлэн байдаг. Советскэ патриотизмын гайхамшагта хүсэниинь Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ илангаяа эли тодоор бэелэн харагдаа. Советскэ патриотизм советскэ хүнүүдэй үдэр бүриин ажабайдалдань, ажал-ябуулгадань, ажалдаа, ниитын зөөридэ коммунистическэ ёһоор хандадаг ябадалдань, коммунизм тээшэ дабшагша советскэ обществын хүсэтэ дабшалтадань бэелэн харагдана.

Советскэ патриотизм советскэ обществын хүгжэхэ агуухэ хүсэн болон бадараа.

Социалистическэ идеологиин зарим шэнжэ шанарынь иимэ байна. Тэдэнь бусад шухала шэнжэ шанарнуудтайнь (сэхэ шууд демократизм, коллективнэ ёһон, гуманизм, оптимизм гэхэ мэтэтэй) хамта социалистическэ идеологиин шэнжэ ба гол удхые, тэрэнэй хүгжэлтын шата хэмжээе элирүүлжэ үгэнэ.

ОБЩЕСТВЫН ХҮГЖЭЛТЭДЭ СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ ИДЕОЛОГИИН ДҮҮРГЭДЭГ ОНСО ҮҮРГЭ ТУХАЙ

Обществын хүгжэхэ хэрэгтэ олониитын мэдэрэлэй, олониитын үзэл сурталай угаа ехэ үүргэтэй байһые хүн түрэлтэнэй арюун бодолой түүхэдэ анха түрүүн марксизм-ленинизм шэнжэлхы ухаанай үндэһөөр тодоруулаа. «Революционно теоригүйгөөр революционно хүдэлөөн хүгжэжэ шадахагүй» гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн. (В. И. Ленинэй зохёолнуудай 5-дахи том, 341-дэхи нюур).

Хуушанай, һархис үзэл, суртал ба теоринууд обществын хосорон багардажа байгаа хүсэнүүдэй (жэшээлхэдэ, буржуазин) ашаг туһые шухалада бододог, тиигээд олониитын хүгжэлтые хойшо татадаг, һаад хэдэг, обществын ажабайдалда харша хархис үүргэ дүүргэдэг юм. Юундэб гэхэдэ, олониитын хүгжэлтын зайлашагүй ёһонуудта таарадаггүй байна. Шэнэ, түрүү суртал, үзэл ба теоринууд обществын түрүү, урган бадаржа байгаа хүсэнүүдэй (жэшээнь, социалистическэ хүдэлмэришэн ангиин) ашаг туһые үндэһэ болгодог, обществын түүхэтэ хүгжэлтые хүнгэдхэдэг, түргэдхэдэг, обществын али бүхы ажабайдалда ехээр нүлөөлдэг, тэрэнэй ажабайдалдань туйлай ехэ, һайн үүргэ дүүргэдэг юм. Хуушанай ба шэнэ үзэл сурталнууд олониитын хүгжэлтын ямар нэгэн шата ба хэм хэмжээе элирхэйлдэг, тиихэ зуураа бии байһан ёһо гуримые дэмжэхэ гү, али бурууушааха зэргээр өөрынгөө үүргые дүүргэдэг байна. Тэдэнэй хоорондо ходоодоо, хатуу шанга тэмсэл боложо байдаг. Тэрэ тэмсэл дотор ангиин зохёон байгуулхы, ухаалан бодохо шадабари ба болбосоролынь шалгагдадаг, тиимэһээ обществын хуулита хүгжэлтын зайлашагүй эрилтэнүүдтэ харюусадаг үзэл суртал илажа гарадаг байна бшуу. Үзэл сурталнуудай хоорондын тэмсэл иимэл байдаг. Хуушарһан үзэл суртал шэнэ үзэл сурталда, шэнэнь—бүри шэнэ үзэл сурталда һуурияа үгэдэг байха юм.

Социализмын эрхэбайдалдахи социалистическэ идеологиин үүргэнь коммунизм байгуулха үедэ угаа ехээр ургана. Энэнэй ушар шалтагааниинь юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, обществын хүгжэлтэ өөрөө, зүндөө бүтэдэг бэшэ, харин тэрээниие өөһэдөө үйлэдбэриин эзэд болоһон хүнүүд, ниитын хүгжэлтын зайлашагүй ёһонуудые ойлгон мэдэһэнэй ба ашаглаһанай үндэһөөр коммунизм байгуулха хэрэгтэ үйлэдбэреэ зорюулдаг хүнүүд түсэбэй ёһоор, зорюута бэелүүлдэг; хоёрдохёор, социализмын урда тээхи социально-экономическа нэгэшье байгуулалтын табяагүй, шиидхээгүй тон орёо ба бэрхэтэй зорилгонуудые табижа шиидхэхэ зэргээр дэлхэйн байдалые хубилгаха ба хүгжөөхэ хэрэг социалистическэ обществодо тудаһан байна. Социализм, мүн тэрэшэлэн коммунизмшье хүн түрэлтэнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ сүлөөтэ обществын хүгжэлтын шэнэ замаар дабшаха, коммунизмда абаашаха түүхэтэ хүгжэлтын харгые хамагһаа түрүүлэн нээжэ үгэхэ ушартай болоно; гурбадахяар, социалистическэ идеологи, түбхын түрүүндэ марксистско-ленинскэ теори, манай обществын хүгжэхэ зайлашагүй эрмэлзэлгые шэнжэлхы эрдэм ухаанай ёһоор тодорхойлон харуулна, социализмһаа коммунизм тээшэ дабшажа байгаа хүсэтэ хүгжэлтын замые гэрэлтүүлэн заана.

Тиимэ ушарһаа, манай парти, тэрэнэй Центральна Комитет, парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд коммунистическэ байгуулалтын асуудалнуудые теоретическэ талаарнь тодорхойлхо ябадалда, социалистическэ обществын хүгжэлтын зайлашагүй ёһонуудые ойлгон мэдэрхэ ба ашаглаха хэрэгтэ, советскэ социалистическэ обществын хүсэтэ хүгжэлтын тон үнэн зүб, дүтын ба таатай замые олохо асуудалда ехэ анхарал хандуулдаг байгаа, хандуулжа байна. «**Түрүү теориие хүтэлбэри болгодог парти лэ түрүү тэмсэлшын үүргэ дүүргэжэ шадаха**» гэжэ В. И. Ленин зааһан юм. (В. И. Ленин. Зохёолнуудай 5-дахи том, 342-дохи нюур).

В. И. Ленин научна коммунизмын теоридо хамаатай шухала асуудалнуудые бүри тодорхой болгон, улам саашадань хүгжөөһэн, марксистскэ эрдэм ухаае дээдэ шатадань хүрэтэр хүгжөөһэн байна. Социализм манда дуулха хэрэгтэ хүндэ индустриин арадайнгаа ажахые электрическэ хүсөөр хангалгын угаа ехэ удхашанартай байһые, олониитын шэнэ байгуулалтын илалта туйлахада шухала арга нүхэсэл болохо ажалые бүтээсые улам хүгжөөхэ тухайда зааһан, олон миллион ажалша тариашадые социализмда элсүүлжэ оруулха, кооперацяар дамжуулан хүдөө ажахыгаа үндэһөөрнь шэнэлэн хубилгаха тухайда зааһан Ленинэй гайхамшаг сэсэн заабаринууд, манай орон дотор культурна революци хэхэ гэһэн тэрэнэй бодолнууд социализм ба коммунизм байгуулха асуудалаар Коммунистическэ партиин, Советскэ гүрэнэй ажал ябуулгын үндэһэн болонхой.

Индустриализаци тухай, манай орон дотор коммунизм байгуулжа шадагдаха тухай һургаал советскэ обществын угаа ехэ зоригжуулагша ба эмхидхэгшэ хүсэн болоо. Коммунизм байгуулха агуухэ уг зорилго советскэ арадай дунда гайхамшаг баатаршалгануудые үүсхэбэ. Тэдэнь 1941—1945 онуудта Советскэ Союзай Эсэгэ ороноо хамгаалһан Агуухэ дайнай үедэ илангаяа эли тодоор бэелэн харагдаа, тэрэшэлэн мүнөө манай ороной экономическа ба оборонно хүсэ шадалые улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэл дотор харагдана.

Д. ЛУБСАНОВ.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора 32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров—16.

Н—00642. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 6765